

ekmek ve gül

Fırtınanın
ardından
Mayıs'ın
sıcaklığı
yükselir!

Yasasın 1 Mayıs

yoksulluk
şiddet
kayyum
sömürü
aşlık
rent

Dilan U.

/EkmekveGül

posta@ekmekvegul.net

@ekmekvegul

@ekmekvegul

@ekmekvegul

@ekmekvegul

@ekmekvegul

@ekmekvegul

@ekmekvegul

@ekmekvegul

İÇİNDEKİLER

İçimizdeki 'ar beyaz gömleğimizi boyasın!.....3	Elif ERGİN
Bölgedeki kadınlar: 'İnsanca yaşam istiyoruz'.....5	Hazal KAR
'8 saat canımız ne isterse'.....5	
Emeklilikte hayaller başka hayat çok başka.....5	
1 Mayıs: Tatil değil, mücadele günü.....5	
Sandıktan çıkan umutla baharı getirmeye.....6	Selma GÜRKAN
Değişim kadınlarda umut yeşertti.....8	Adile DOĞAN
Kayyum dediğin bir varmış bir yokmuş.....9	Lavin CANAN
Sesine ses katabilmek için.....10	Kıvılcım EFTELYA
Kurtuluş için ya birleşeceğiz ya birleşeceğiz!.....11	Ela AVA
Bu neyin müjdesi.....12	
Sovyetler' deki yaşam yarınımıza ışık tutsun.....14	Sena GEDİZLİ
Tasarrufu sarayın mutfağından yapın!.....14	Zaide KOCA
Sihirbazlara ihtiyacımız kalmayınca kadar.....15	Filiz GÜR
'Onlar TOGG'la övünürken ekmeğimiz küçüldü'..15	Özlem BOYRAZ
Kadına şiddette 'kovuşturmaya yer yok'muş!.....16	Yasemin ÖZDURMAZ
Medeniyetin ve yoksulluğun şehri: Urfa.....17	Merve KARATAŞ
Yoksulluğun yarattığı köleler olmayacağız.....18	
Emekli demek yoksulluk demek oldu.....18	Sultan KARAKUŞ
'İtirazımız var'.....18	
23 Nisan'da neşe doluyor mu insan?.....19	Hatice YILDIZ
FİLM.....20	
SAĞLIK.....21	
KİTAP.....22	
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
Nedir bu kadın dizi karakterlerinin çektiği?.....24	Gözde TÜZER

Bahar rüzgarlarını fırtınaya çevirme vakti!

Uykusundan uyanan yer yüzü nisan ayında üzerindeki mahmurluğu attı; daha canlı, daha cıvıl cıvıl etrafımız her şey. Dört bir yanımızı kaplayarak tatlı tatlı esen rüzgar, Türkiye'nin dört bir yanından halkların acılarını, isteklerini, hayallerini ve mücadelelerini kulağımıza taşıyor, bu rüzgar içimize işliyor. Etrafımızdakiler gibi daha canlı, daha cıvıl cıvıl hissediyoruz.

Kulağımıza kadınların fısıltılarını ve haykırışlarını taşıyan, estikçe üzerimize çökmüş tozu, toprağı bizden uzaklaştıran rüzgarlar gittikçe şiddetleniyor. Şiddetlendikçe farklı yönlere estiğini düşündüklerimiz buluşuyor, buluşukça bizi yere mıhlayan ağırlıktan hızla kurtulmaya başlıyoruz. Oyle bir an geliyor ki güçlenen rüzgar ayaklarımızı hafifçe yerden kesiyor, bize ağırlıklarımızdan kurtulmanın nasıl hissettireceğini, umudun nasıl bir şey olduğunu hatırlatıyor. Çünkü uzun süredir yere saplanıp kalmışız, ucu bucağı olmayan gökyüzünde süzülmenin nasıl olduğunu unutmuşuz. Daha doğrusu bu his, bize unutturulmuş. Ancak hatırladık bir kere uçmanın nasıl bir his olabileceğini. Artık bize düşen şey; üzerimizde ağırlık yapan tozdan, kirden temelli kurtulmak için farklı yönlere eser gibi

görünen rüzgarları tek bir yönde birleştirmek, o kiri oluşturanları da yerle bir edecek bir fırtınayı hazırlamak.

Bu fırtınanın hazırlanması için 16 yıldır elden ele dolaşılıyor Ekmek ve Gül. Bazen kadınların mücadelesiyle dolup taşmış rüzgara bir rota sağlıyor, bazen kadınların dileklerini taşıyan bir rüzgar oluyor. Geçmişinden alıyor gücünü, kadınların ayaklarını yerden kesmek için. "Yaşamak için ekmek, ruhumuz için gül" diyen, hayatı üreten kadınların sesini ve mücadelesini bir evin mutfağına, bir üretim bandına, bir tekstil atölyesine, bir ofise, bir okula taşıyor. Buralardaki kadınların yoksulluğa, sefalet ücretlerine, şiddete, mobbinge, insanlık dışı çalışma koşullarına olan öfkelerini 112 yıl önce yaşamak için ekmek, ruhları için gül talep etmiş işçi kadınlarla buluşturuyor, buluşturmaya devam edecek.

Ekmek ve Gül, yüzyıllardır kapitalist barbarlık altında ezilmiş işçi kadınların mücadelesini, bugün esneklik adı altında "kullan at" muamelesi gören kadınlarla; 8 saatlik iş günü için can veren yüzlerce işçinin isyanını, 12 saati aşkın çalıştırılarak benliği ve bedeni tüketilen kadınlarla; çocuğunu doyurmak için ekmek isyanları başlatan kadınları, bugün bir öğün ücretsiz ve sağlıklı yemek isteyen kadınlarla buluştur-

uyor, rüzgarın rotasını 1 Mayıs'a doğru çeviriyor!

Bir dağ kadar sabit ve değişmez görünen şeylerin, halkın ve kadınların "Artık yetti!" dediği yerde nasıl sarsıldığını, yerel seçimlerin gösterdiklerini konuşuyoruz. "İktidarın kayyumlarına karşı bizim mücadelemiz var" diyerek iradesine sahip çıkan kadınlara; ev ve iş arasına sıkışmış kadınların kreş, bakım evi, sosyal alan taleplerini daha da yüksek sesle haykırışlarına yer veriyoruz dergimizde.

Her ne kadar "bitti, tükendi" dense de işçi kadınların ağır sömürü koşullarına, insanlık dışı muamelelere karşı patronlara nasıl baş kaldırdığını hatırlıyoruz. 1 Mayıs'a giderken patronlar düşük ücretlere, esnek ve güvencesizliğe işçi kadınların nasıl tepki vereceğini tedirginlikle izlerken kadınların örgütlenerek sermayeye nasıl ve neden diş göstermesi gerektiğini tartışıyoruz.

İşçi kadınların üzerinde, sermaye ve sermayenin devletinin yarattığı yıkımı onların ağzından dinliyoruz. İşçi kadınlar; yoksulluk, yoksunluk, şiddet ve baskının ağırlığından kurtulabilmek için birbirlerine sesleniyor! Birbirlerini sınıf kardeşleriyle birlikte mücadeleye, 1 Mayıs'a çağırıyor!

Fotoğraf: Tayfun Kesik

Kapak çizimi: Dilan Mine Uğurlu/Ekmek ve Gül

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık
Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Hakkı Özdal
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2
K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaaz Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 **Adana Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

İçimizdeki nar üstümüzdeki

beyaz gömleği boyasın!

“Bu yıl 1 Mayıs’ta tek adama ‘Seninle işimiz yeni başlıyor, dur bakalım o kadar kolay mı hayatlarımızı sermayeye peşkeş çekmek’ diyerek diş gösterelim!”

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Elif ERGİN

Bant başında azarlanan, fazla mesaiyle çocuğunun kreş parasını çıkarmaya çalışan, birden fazla iş yaparak faturalarını kapatmaya çalışan, kadro talebi ile ter döken, sendikalaşmak istediği için kapı dışarı edilen, elinde savcılığın uzaklaştırma kararı olmasına rağmen korku içinde kapısını kapayan, okuma hakkı elinden alınan, hem ekonomik hem sosyal açıdan yoksulluğa, derinleşen yoksullukla çocukları için, evlerini geçindirmek için birebir boğuşmak zorunda kalan kadınlar oldu. Üstelik 2024 yılı bu boğuşmanın, kadınların nefes almasını dahi engelleyerek büyüdüğü bir yıl olarak geldi.

SERMAYE DÜNDEN HAZIR

Çünkü AKP iktidarı, Orta Vadeli Plan (OVP) ve kalkınma planları ile sermayenin kâr oranlarını, rantçıların kazanımlarını garanti altına alabilmek için işçi sınıfının mevcut haklarına göz dikmenin ötesine geçti. Emekçileri daha da derinleşecek bir sefaletle mahkum etti. 2024 yılı bu yüzden özellikle emekçi kadınların yaşamını kabaşa çevirdi. Bu kabus bitecek gibi değil üstelik. Kaybettiği seçim için balkon konuşması yapan Erdo-

ğan, OVP ve 12. Kalkınma Planı’nı uygulamaya devam edeceğini söyledi. Mehmet Şimşek de aynı noktaya dikkat çekti. Özetle uluslararası sermaye ve yerli işbirlikçileri, sömürü planlarının hayata geçirilmesinde ısrarcı ve hazırlıklı.

Şimdi bir tespit, analiz tufanı yağıyor üstümüze TV programlarında, sosyal medyada, Youtube kanallarında... AKP’nin aldığı ağır yenilgi; CHP’nin kazandığı belediyeler... Şöyle olacak, böyle olacak diye dört bir yanda tartışmalar devam ediyor.

SERMAYENİN KARŞISINDA YALNIZ KALMAYALIM

Balkonlar, seçim otobüsü üstleri, ittifaklar, adaylar, broşür bombardımanları kadınların hayatından bir süreliğine çekildiler. Biz evlerimizde, iş yerlerimizde, mahallemizde satın alınamamış yoksulluğumuzla ve bu yoksulluğun gerçek sorumluları olan sermaye güçleri ile yüz yüze kaldık. Yüz yüze gelelim de aman baş başa kalmayalım diyerek 1 Mayıs’a yürüyeceğimiz günlerdeyiz şimdi.

Bant başındaki “Yeter bel!” deyişlerimiz, “Başlarım senin üretim hedefine” diyen iç çekişlerimiz, beslenme çantalarının fermuarlarını ertesi günün hesaplarıyla kapatışlarımız, kredi borcunu kredi ile kapatamayan patlak kartlarımız, temiz bir deniz havasına hasret tatil hayal-

lerimiz, kira zam ayındaki endişelerimiz, deprem korkularımız, rantsal dönüşümün tehdidi altında kaçan uykularımız...

HESAP SORMAK İÇİN 1 MAYIS’A!

Ya sandığa gitmedi daha önce AKP’ye oy veren kadınların ayakları ya da “Vermiyorum oyumu sana, dur bakalım ne yapacaksın” diye basıldı mühürler pusulaya. Sermayenin OVP’sinin, 12. Kalkınma Planı’nın, iş yerlerinde dayanılmaz hale gelen çalışma koşullarının, eriyen ücretlerin ve tek adamın genel seçimlerde “Dişinizi sıkın” diyerek halkı kandırması olmasının faturasını yerel seçimde kestiler.

Bunu bir sınıf güdüsüyle yaptı kadınlar. En yoksul, tarikatlarla sarılıp sarmalanmış semtlerde merkezi yönetimin yerel gölgeleri, satın alamadı kadınların yoksulluğunu ve bu yoksulluğun yarattığı tepkiyi. Ki geçtiğimiz bir yıl boyunca fabrikalardan yükselen kadın sesleri, insanca yaşama ve çalışma taleplerinin iktidarın manipüle edemeyeceği kadar büyüdüğünü gösterdi dinlemesini bilenlere.

İNSANCA YAŞAMA MÜCADELESİNDE BÜYÜYÜRÜZ

■ GATES işçileri İzmir’de, 8 Mart’ta başlayarak Birleşik Metal-İş’in örgütlü

olduğu fabrikada toplu iş sözleşmesinde anlaşma sağlamak için 12 gün grev yaptılar ve kazandılar.

■ Corning Kablo’da 14 Temmuz’dan bu yana grevde olan işçiler, ilk 6 ay yüzde 75, ikinci 6 ay yüzde 30, üçüncü 6 ay enflasyon+2, asgari ücrete gelen zammın enflasyon ile arasındaki farkın yarısı kadar ücret artışı, yılın son 4 ayında her ay için 2000 lira brüt vergi koruması taleplerini kabul ettirdiler.

■ Agrobay işçisi kadınlar, Burda Bebek işçisi kadınlar; mobbing ve ağır çalışma koşulları nedeniyle sendikaya üye oldukları için işten atıldılar, günlerce direndiler. Agrobay işçileri mücadele ısrarlarıyla ilk kazanımlarını elde ettiler.

■ Maya Mekanik işçileri Birleşik Metal-İş üyesi oldular, sendikal haklarının tanınması talebiyle iş bırakıp fabrika önünde direnişe başladılar.

■ Lezita işçileri, sendikaları Öz Gıda-İş ile masaya oturmaya yanaşmayan patrona karşı 7 Mart’ta greve çıktılar, patronun her türlü alavere dalaveresine, göçmen işçileri sömürmek ve grevin kırılması için Hindistan’dan işçi getirmesine rağmen direnmeye devam ediyorlar.

■ Özak işçisi kadınlar devlet, patron, müftülük ve aile baskısına rağmen sendikal hakları için günlerce direndiler. Bu direnişlerini, Funda Bakış’ın ➡

Emek Partisi'nin Urfa Büyükşehir Belediye Başkanı adayı olması ile yerel seçimlere de taşdılar.

■ Sağlık emekçisi kadınlar, kadro talebi isteyen kamu işçileri, burada yazmaya yerimizin yetmeyeceği, kimisi gündeme gelmiş kimisi gelmemiş iş yerlerinden yükselen irili ufaklı tepkiler talepler...

■ Çocuklarının hakları olan bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemeği kazanabilmek için imzalar toplayan, okul önlerinde eylem yapan kadınlar, rantın yıkıp geçtiği deprem illerindeki kız kardeşleriyle hayatı yeniden kurmak için canlarını dişlerine takıp köprü olan kadınlar...

TAKVİM DEĞİL; BİRLİK, MÜCADELE VE DAYANIŞMA GÜNÜ.

İşte 2024 yılı 1 Mayıs'ı kadınlar için bu direnişlerin, "Haklarımızdan ve hayatlarımızdan vazgeçmiyoruz" diyerek kurdukları, kurmaya çalıştıkları birliklerin, verdikleri çabaların üzerinde yükselerek geliyor. Yerel seçimlerin sonuçları da bu yükselmenin somut çıktılarından biri olarak okunmak zorunda.

Sermayenin çıkarı için emekçilerin boğazının sıkılmasına verilmiş bu tepki; sermayenin saldırılarına karşı iş yerlerinde bir sınıf bilincine dönüşerek 1 Mayıs'ı ülkenin dört bir yanında işçi sınıfının mücadele gününe çevirmek zorunda. Çünkü 1 Mayıs sıradan bir takvim günü değil işçi sınıfı için. İşçi sınıfının kendi gücünü, sermayenin karşısında nasıl hareket edeceğini, hangi talepleri için mücadele edeceğini ve ettiğini göstereceği bir gün. Adı boşuna "İşçi Sınıfının Uluslararası Birlik Mücadele ve Dayanışma Günü" değil. Sermaye güçleri de 1 Mayıs'ı işçi sınıfının nasıl geçirdiğine ba-

kıyor ve işçi sınıfının kolay lokma olup olmayacağını kestirmek için değerlendiriyorlar.

PATRONLARA NE MESAJ VERECEĞİZ?

Şimdi emekçi kadınlar insanca yaşama ve çalışma taleplerini; eşit, şiddetsiz ve özgür bir yaşam istekleri için örgütlenerek mücadelelerini güçlendirmek zorundalar. Sermaye partilerinin seçmeni olarak değerlendirilmelerine karşı çıkmak, kendi yaşamları için mücadele edecek, güçlenecek, taleplerini kazanabilecek büyüklükte olduklarını sermaye güçlerine göstermek, "Biz kolay lokma değiliz" demek zorundalar.

Bu yıl emekçilerin mi, sermayenin mi yüzü gülecek? Bu sorunun cevabı için tedirginlikle bakacak patronlar 1 Mayıs'a. Bir dakikalık emeğine bir yıllık kâr sığdırdıkları kadınlar, sermayedarları 1 Mayıs'ta gösterecekleri güçle korkutabilirler!

Yerel seçim sandıklarından çıkmış tepkinin menziline patronlara, yoksulluğun gerçek sorumlularına kadar uzatmamız gerekli. Bu devamlılık; yoksulluğun, tepkinin ortaya çıkmasına neden olan gerçek sorumluyu doğrudan karşımıza almakla olabilir ancak. Yani sermayedarları ve onların sömürü düzenlerini.

Ki olanaklarımız var. Çocuklarımız için "Bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek" isteriz, "Ek zammı vermez-

sen çalışmıyoruz", "Sömürüye yeter", "Sendikal hakkımızı tanıyacaksın!", "Ormanımızı yağmalatmayız, deremizi sattırmayız, toprağımızı zehirletmeyiz", "Haklarımızdan da hayatlarımızdan da vazgeçmiyoruz" demenin, tüm güç ve olanaklarımızla 1 Mayıs'ı bunun için örgütlemenin tam zamanı!

Bunu da öncelikle iş yerlerimizden yapacağız, önce yanımızdakiyle sınıf kardeşimize güvenerek, yan yana gelmekte ısrar ederek yapacağız.

SALDIRILARA KARŞI HAZIRLANALIM

Özak işçisi kadınların direnci ile Pendik'teki emekçi kadınların bir öğün ücretsiz yemek mücadelesi buluşmalı. Rantçılar arasında seçim yapmaya mahkum edilen depremzede kadınların feryadı, "Kız kardeşliğimizle bu hayatı yeniden kurarız" di-

yen dayanışmayla büyümeli. Akbelenli kadınların ağaçlara sarılan kolları, uluslararası sermayeye kafa tutan kadın işçilerin sesleri ile güçlenmeli. Önümüzdeki 1 Mayıs, işte bu adımların atılacağı gün olmalı. Yerel seçim sonuçları kadınların mücadelesinin büyümesinin, güçlenmesinin olanaklarını ortaya çıkarıyor. Bunu güçlenmek ve taleplerimizi kazanmak için değerlendirelim kadınlar!

Çünkü sermayenin planları çok kapsamlı. Örgütsüzlüğü dayatarak yüklenecekler, kazanımlarımızı elimizden almaya çalışacaklar. Biz sosyal yardımlardan medet umar halde tutup kamusal tüm haklarımızı gasp ederken, kırıntılarını lütuf diye sunmak isteyecekler. Zaten bir süredir yaptıklarını yapmaya devam edecekler! Sermayenin planlarına, palyatif çözümlere pabuç bırakmadan, insanca yaşam ve çalışma koşullarını kazanabilmek için, kendi çıkarlarımız için birleşmemiz ve birliğimizden alacağımız güçle hareket etmemiz gerekiyor.

YAŞASIN 1 MAYIS!

Bu yıl 1 Mayıs'ta tek adama "Seninle işimiz yeni başlıyor, dur bakalım o kadar kolay mı hayatlarımızı sermayeye peşkeş çekmek" diyerek dış gösterelim! "Dürtme içimdeki narı üstümde beyaz gömlek var" diyor ya şair. Bizim içimiz dolu. Sermaye dürteceği kadar dürttü narı. Boş verin patlasın! Boyasın her yanı taleplerimizle! Türkiye'nin dört bir yanında "Yaşasın iş, ekmek, özgürlük! Yaşasın bizim günümüz. Yaşasın 1 Mayıs!"

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fotoğraf: sendika.org

Emeklilikte hayaller başka hayat çok başka

53 yaşındayım, 26 yıllık fabrika işçisiydim. Çalışırken yaşam koşullarım, emekliliğe göre daha iyiydi. İlaç fabrikasında çalışmama rağmen birçok meslek hastalığıyla baş etmeye çalışıyorum. Bekar bir anne olarak tek başına çocuk yetiştirmek çok zor. Çalışmak zorunda olduğum için çocuğumu 1,5 yaşında kreşe vermek zorunda kaldım. Emekli olduktan sonra kira vermediğim halde aldığım para çocuğumun eğitimine, faturalar ve mutfak giderlerine yetmiyor. Kredi kartı kullanmak zorunda kalıyorum, bir sonraki aya eksiyle giriyorum.

Emekli olmayı dört gözle bekliyorum. Ama şimdi yaşam koşullarının zor olmasından kaynaklı yapabileceğim bir iş bulsam çalışmayı düşünüyorum.

Emekli olduktan sonra çocuğumu alıp, gezip dolaşmak, turlara katılmak, tatile çıkmak gibi hayallerim vardı.

Fotoğraf: Evrensel

Ama geldiğimiz durumda hepsi hayal olarak kaldı. Şimdi sadece nasıl geçirim, çocuğumun isteklerini nasıl karşılarım, bunları düşünüyorum.

Naz

Kağıthane/ İSTANBUL

'8 saat canımız ne isterse'

MERHABA Ekmek ve Gül okurları, ben Havin. Daha önceki mektubumda da kendimden ve şu an içinde olduğum durumdan bahsetmişim. Okumayanlar için tekrar hatırlatmak gerekirse, 14 yaşından beri ailemle birlikte kuryelik yapıyorum. Hem kadın hem de çocuk işçi olduğumdan dolayı iş yerimde daha çok eziliyor, hor görülüyorum. Hayatım bu noktaya, eğitimdeki verimsizlikten kaynaklı derslerimin kötüleşmiş olması ve ailemin yaşadığı ekonomik sıkıntılardan dolayı beni okuldan almamasıyla geldi. Bu durumu benim gibi birçok çocuğun ve gencin yaşadığını biliyorum. Milyonlarca gencin okulda olması gerekirken çalıştığı, okuyanların ise mezun olduktan sonra işsiz kaldığı, -beni çok tedirgin ettiğini belirterek söylüyorum-kadın cinayetlerinin artık normal-

leştiği bir dönemdeyiz. Böyle bir dönemde 2024 1 Mayıs'ına doğru gidiyoruz.

Daha önce, küçük bir çocukken 1 Mayıs'a katılmışım. Şimdi talepleri olan genç bir işçi olarak katılacağım. Bunu hatırlayınca 1 Mayıs'ı araştırdım ve "8 saat çalışma, 8 saat dinlenme, 8 saat canımız ne isterse" sloganına denk geldim. Bir çocuk işçi olarak 2024 yılında 8 saat çalıştıktan sonra eve geldiğimde canımın istediği şeyi yapamaz durumda oluyorum. Benimle benzer sorunları yaşayan ve bu durumdan şikayetçi olan bütün arkadaşlarımı bu sloganın gerçek olması ve daha fazlası için 1 Mayıs'a çağırıyorum.

Havin

Esenyurt/İSTANBUL

Fotoğraf: Evrensel

1 Mayıs: Tatil değil, mücadele günü

1 MAYIS yaklaşıyor. Daha 1 ay var, çok zaman var gibi görünebilir. Ancak zaman sular seller misali uçup gidiyor. Mesela aylardır seçimi konuşuyoruz, "Geçse de bitse şu yaygara" diyoruz, geçti. Geçen sene "Bir an önce bu yıl bitsin. Deprem, yoksulluk derken çok yıprandık" diydük, yıl bitti. Ben bir metal işçisiyim, 2 ay öncesine kadar "Şu sözleşme bitse de zam alıp rahat etsek" diyordum. Sözleşme bitti ama biz rahat edemedik.

"Daha ikinci ayda yüzde 20'ye girmemizin şoku, şaka mı ya?" diyerek kaldık öyle. Zaten zam alacağız deyip yaptığımız borçlar da aynı şekilde kalmaya devam etti doğal olarak.

Diğer yandan bir işçinin sözleşmeden beklentisi sadece para mıdır? Bence olmamalı, keşke olmasa. Çünkü hem kadınların hem de tüm işçilerin sadece cebini değil, bütün bir hayatı gasbediliyor. Zam aldığıımızda güvence sorunumuz, evde bekleyen işlerimiz, bakmamız gereken çocuklarımız, ayda bir sancısını çektiğimiz regl ağrılarımız, fabrikada uğradığımız taciz ve psikolojik şiddet, cinsiyet eşitsizliği gibi sorunlarımız bitmiyor. Sözleşme ücret-

ten ibaret değil, bizim de hayatımız, büyük bir bölümünü belirlese de paradan ibaret değil!

Zaman su gibi akıp giderken biz kadınların talepleri de sorunları da yerinde duruyor. Bu sorunlar ve talepler ne taslaklarda ne sözleşmelerde asla yer almıyor. Verdikleri 3 kuruş çocuk parası bile erkekler tarafından gözümüze sokuluyor. Doğum izni lütfmuş gibi gösteriliyor.

Akan zamanda, sorunların karşısında biz kadınlar için 1 Mayıs kadar güzel, zaten çok az şey var.

Bugün taleplerimiz dinlensin, kadınlar olarak biz de varız diyorsak haklarımız için hep beraber savaşmaktan öte yol yok.

Resmi tatil diye o günü temizliğe ayırmayacağız, kafa dinleyeceğimiz daha çok pazar olacak. Bu yüzden gerekirse çocuğumuzu da toz bezlerimizi de alacağız ve o alanda olacağız, olmalıyız!

Biz metal işçisi kadınlar ve tüm işçi kadınlar için o alanda taleplerimizle buradayız dememiz gerekiyor!

Metal işçisi bir kadın
KOCAELİ

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Bölgedeki kadınlar: 'İnsanca yaşam istiyoruz'

Hazal KAR

BÖLGE illerinden emekçi kadınlarla bu yıl 1 Mayıs'a hangi taleplerle gittiklerini konuştuk.

Elazığ'dan 4D kadrosunda çalışan sağlık emekçisi Güneş Kartal, tüm emekçilerin bayramını kutlarken "KHK ile taşerondan kadroya geçerken çok umutluyduk ama umduğumuzu bulamadık. Hiçbir sosyal hakkımızın olmadığı bir kadro bu! İşçinin ve emekçinin bayramında emeğimizin gerçek karşılığını almak, sosyal haklarımıza en kısa zamanda kavuşmak istiyoruz. Özellikle tayin hakkımızın verilmesini istiyoruz. Bu şekilde birçok aile sıkıntı yaşamaktadır. Çalışma koşullarının iyileştirilmesini, yöneticilerin çalışanlara eşit ve adil şekilde yaklaş-

masını istiyoruz" diyor.

Malatya'dan tekstil işçisi Meryem Güngör'ün en büyük talebi, işçi ve emekçilerin refah seviyesinin yükselmesi, emeğinin karşılığını alması. Meryem, "Kadın olarak haksızlığa, tacize ve şiddete karşı durmak için 1 Mayıs'a gideceğiz. İnsanca yaşamak istiyoruz" diyerek 1 Mayıs'ın onun için önemini anlatıyor.

Van'da çağrı merkezinde çalışan Helin Turgut ise taleplerini, "Kadın çalışanlar olarak bu yıl 1 Mayıs'tan beklentimiz her yıl olduğu gibi öncelikle özgür ve barış içinde bir dünya. Daha iyi bir yaşam için yoksulluk sınırının altında olan maaşımızın yükseltilmesi, kadınların özel ihtiyaçlarını karşılayan ürünlerin fafiş fiyatlarının düşürülmesi" şeklinde sıralayarak 1 Mayıs'ta alanda olma gerekçesini anlatıyor.

Sandıktan çıkan umutla haydi baharı getirmeye

Selma GÜRKAN

Suç süreci halkın yaşadığı yoksulluğun derinleştiği; asgari ücrete, emekli aylıklarına yapılan zamların ise halkın yoksulluğuna derman olmadığı bir süreçte devam etti. Yoksullukla birlikte, seçimlerden sonra döviz kurlarında, enflasyonda aşırı artış kaygıları, öncelikle EYT'lilerden başlayarak işten atmaların gündeme geleceğine dair kaygılar da oldukça etkiliydi. Kim, hangi partiyeye oy verirse versin oy verme gerekçesinde yaşadığı sorunların seçilen aday tarafından çözüleceğine, daha demokratik bir yerel yönetim modeli oluşturulacağına dair bir beklentisi yoktu. Muhalefet partilerine oy verenler, iktidara karşı bir tutum olarak tercihini kullanmış oluyordu genellikle. Bugüne kadar Cumhuriyet İttifakı partilerine oy verenlerde ise durum parçaları görünüyordu. Bir tarafta oy vermede ısrar, diğer tarafta ekonomik sorunlar, enflasyon, sürekli artan döviz kurları, halkın yoksulluğu, siyasetçilerin, yöneticilerin lüks ve sefahat içindeki yaşamına duyulan öfke. Aslına bakarsak işçi bölgelerinde de gözlemlenen haliyle; kendini sürecin dışında hissetme halinin, yani "Oy vereceğiz, belediye başkanı seçilecek" duygusunun daha bas-

kın, sorunlara çözüm beklentisinin olmaması nede niyle oluşan umutsuzluğun

etkin olduğu bir siyasi atmosferden bahsedebiliriz. Ancak iktidarın ekonomi politikalarına, kutuplaştırıcı söylemlerine de azımsanmayacak bir tepki söz konusuydu. Tepkiselliğin yanı sıra işçilerin, emekçilerin, kadınların, gençlerin, üretici köylülerin yerel yönetimlerde kendilerini görmediği; kendisini, kent yönetimlerinde ve kent kaynaklarının dağıtımında işleyen mekanizmanın dışında gördüğü bir ilgi düzeyiyle karşılaştık diyebiliriz.

DERİNLEŞEN SORUNLARA SİYASİLER TEPKİSİZ KALDI

Klasik bir giriş olacak ama derinleşen yoksulluğun ağırlıklı yükü yine kadının sırtında kaldı. Seçim sürecinde, iktidarından muhalefetine, burjuva partilerin adaylarının programlarına baktığımızda; kreş, danışma merkezleri, hukuki yardım ve başvuru merkezlerinin kurulması gibi mahallere inen ve kadınların taleplerinin karşılık bulacağı bir yerel yönetim politikasının ortaya konulmadığı söyleyebiliriz. Emekçi mahallerinde yoksulluğun etkisinin yanı sıra öncelikle kreş, çocukların ve gençlerin vakit geçirebileceği, ilgerine göre gelişimlerini destekleyecek, sosyal, kültür, sanat ve spor merkezleri gibi talepler olduğunu gördük.

İşçi kadınlarla gerçekleştirdiğimiz bir buluşmada konuşulan konulardan biri, çalışana saygının olmamasıydı. Zaten kadın işçilerden biri bu durumu gerekçe göstererek işverene karşı haklı feshih davası açmıştı. Kadın emekçilere karşı insan kaynakları yöneticileri, atölye şefleri, vardiya amirleri gibi ara yöneticilerin saygısızca, hakarete varan, onuru zedeleyen davranışlarının hiç de müferit olmadığını, çok yaygın bir sorun olduğunu görüyoruz. Özak işçisi kadınlar mücadelelerinin bir yönünü de "haysiyet mücadelesi" olarak tanımlamışlardı zaten. Elbette bu sorunların esas sorumlusu, çalışma hayatının düzenlenmesinden sorumlu merkezi hükümettir, iktidardır. Ancak kentlerin ekonomisini yaratanlar, yaşadıkları kentlerin ekonomi, sanayi, üretim vb. kriterlerinde sıralamayı belirleyenler işçi ve emekçilerdir. Dolayısıyla muhataplık ilişkisi merkezi yönetimle kurulabilir ama yerel yönetimler de yaratılan ekonomik değerleri, halka ait olması gereken kaynakları, bir avuç sermayedarlardan ve sermayenin siyasetini uygulayan politikacılar, bürokrasiden ya-

na rant ve yağma olarak kullanılıyorsa yerel yönetimlere de denecek söz var elbette, hem de fazlasıyla.

Mesela, OSB'lerde işçinin canı, kamı pahasına üretim sürer, üretimin yarattığı ekonomik değerler kentin adı büyütür ama üretimin olduğu yerlerde neden yaygın sağlık merkezleri, hastaneler yoktur? Neden tüm vardiya alanı kapsayan yaygın kreşler yoktur? İşçilerin aileleriyle ve arkadaşlarıyla sosyalleşecekleri, film, tiyatro oyunu izleyecekleri, konserler dinleyecekleri, kahve içip yemek yiyecekleri, sosyal, kültür, sanat, spor merkezleri neden yoktur?

Sanayi bölgelerinde yerel yönetimlerin kararlarına katılım, yönetimin denetlenmesi gibi işlevleri yerine getirecek sendika ya da işçi temsilcilerinden oluşan kurullar, komisyonlar; kadın işçilerin sorunları için sanayi bölgelerinde kadın işçilerden oluşan kurullar, komisyonlar neden olmaz mesela?

Mahallelerde kadınların, gençlerin, çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak çok kapsamlı kreş, gündüz bakımevleri, hasta ve yaşlı bakım merkezleri neden olmaz? Kadınlar için şiddetle mücadele kapsamında başvuru merkezleri neden gündeme gelmez? Elbette sorular ve örnekler çoğaltılabilir. Ama yerelin özgünlükleriyle sorunları ve talepleri harmanlamak daha doğru olacaktır.

YEREL YÖNETİMLERDE KADININ ADI DA TALEPLERİ DE YOK

Seçme ve seçilme hakkını ülkemizde kadınlar dünyaya göre görece daha erken kazandılar ancak merkezi yönetimde de yerel yönetimlerde de kadının yer alması bakımından durum pek iç açıcı değil. 2024 seçimlerinde büyükşehir belediyelerine aday gösterilen kadın oranı yüzde 12,8, belediye başkanlıklarında ise yüzde 11,5 olarak kalmıştır. Oranın bu düzeyde olmasında ise yüzde 30'ları aşan TİP, DEM ve EMEP'in kadın adaylarının etkisi olduğu aşikar. Yoksa bu oranın daha düşük düzeyde kalacağını görmek gerek.

Diğer taraftan belediye hizmetlerinin genel olarak o kentin işçisi, emekçisi, üretici köylüsü, esnafı, kadını, genci, emeklisi, çocuklarıyla halkın talepleri ve ihtiyaçları için planlanması ve kaynakların bu yönde kullanılması gerekir. Bugüne kadar sergilenen yerel yönetim anlayışı; belediye başkanlarının karar aldığı, kentin kaynaklarının ve emekçilerin yarattığı ekonomik değerlerin sermayenin, müteahhitlerin ve tekellerin kârları, ihtiyaçları ve rant için kullanıldığı, belediye meclis üyelerinin çıkar grupları oluşturarak (istisnalar hariç) halkla ilgisi olmayan bir yönetim modeli olmuştur.

Bugün kadınların, yerel yönetimler-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

den ve belediye hizmetlerinden en acil talepleri arasında; kreş, kadınların rahatça sosyalleşeceği, eğitimlerle becerilerini geliştireceği, sosyal, kültür, sanat, spor etkinlikleri yapabileceği alanlar ve tesisler -bugün belediyelerin bu hizmetlerine baktığımızda sembolik "hanımlar lokali, aile merkezleri vb." adlarla açılan ve tarikat, cemaat yuvalanmaları haline getirilen yerleri kastetmiyoruz- yer alıyor. Bazı günlerde 7-8 kadın öldürüldüğü, vahşileşen şiddete karşı belediyeler tarafından alınan önlemler, danışma ve rehberlik merkezleri, mahallelere inen başvuru ve hukuki yardım noktaları, sığınmaevleri gibi hizmetlerin yok denecek sınırlılıkla olduğunu bu seçim sürecinde de gördük.

MEVCUT DURUMU DEĞİŞTİRECEK OLAN ÖRGÜTLÜ MÜCADELE

İşimiz 31 Mart'ta sona ermedi. Halkı 5 yıldan 5 yıla oy veren topluluklar olarak gören anlayış yerine; halkın siyasetin öznesi olduğu, devlet yönetimine ve yerel yönetime katılım mekanizmalarının geliştirildiği, seçilenlerin denetlendiği, halkın kendisi için hizmet vermeyen, halkın çıkarlarını korumayan seçilmişleri geri çekme hakkını kullandığı bir yönetim ve demokratik bir siyasal düzen için mücadele sürecek.

Bu yerel seçimlerde de kadın muhtar adayların sayısındaki artış bize bir şeyi gösteriyor. Kadınlar evinin dibinde, mahallesinde sorunlarının çözüldüğü bir mekanizma istiyor ve buna en yakın yer muhtarlık. Ayrıca mücadelenin içinde gelişen kadınların sorunları nasıl aşmışım Urfa Haliliye Belediye Başkan Adayı, Özak işçisi Funda Bakış'ta gördük. Kazanın örgütlenme ve mücadeleyle geldiğini Akbelen direnişinin isimlerinden biri Nejla Işık İkizköy Muhtarlığını kazana-

hizmet olması gereken hizmetlerin ve sosyal bir hak olması gereken sosyal ödemelerin siyasi vesayetten kurtarılması gerekiyor. Kamusal olarak yerine getirilmesi gereken angaryaların ve hizmetlerin yükünün yine kadının sırtına yıkıldığı bu işleyişin değişmesi gerekiyor. Adayların vaatleri haline gelen kadınların taleplerinin karşılanması, kadınların yaşadığı sorunların çözüm araçlarının bir siyasi istismar malzemesi halinden çıkarılarak bir hak olarak güvenceye alınması gerekiyor.

KAYYUM POLİTİKALARINA KARŞI HALKIN MÜCADELESİ KAZANDI

Yerel seçim sürecinin ve sonuçlarının bize söylediği, örgütlenmekten, mücadele etmekten ve birlik olmaktan başka yolun olmadığıdır. Halk tek adam yönetimine, onun rant, yağma ve sömürüye dayanan ekonomik programına, baskıya, yasaklara, kutuplaşmaya dayanan politik programına, çatışma ve savaş besleyen dış politikasına dur demmiştir. Siyasal gericiliğine, kadınların kazanımlarını yok edecek yönelimlere onay vermeyeceğini göstermiştir. Kayyum rejimine, seçim sürecinde taşınmalı seçmen oyunlarına, her türlü eşitsiz ve antidemokratik koşullara rağmen iradesine sahip çıkan Kürt halkı ve kadınların başarısı bu seçimde de tarihe geçti. Kadın kazanımlarına, kadınların sahip olduğu kısmi özgürlüklere ve haklara tahammülsüz yaklaşımı ve gerici politikalarıyla öne çıkan HÜDA PAR bölgede DEM Parti'ye karşı bir yarıklı oluşturmaya çalış-

Çizim: Öykü Özögüt Hekim

1 MAYIS'TA ALANLARA!

YEREL seçim süreci en başından genel seçim gibi işletilmiştir dolayısıyla sonuçlarını da bu kapsamda değerlendirmek gerekir. Sadece farklı partilere yönelerek değil; AKP'ye tepkisini oy vermeyerek, sandığa gitmeyerek gösteren kadınların tepkiselliğinin nesnel zemini oluşturulan sorunların etkili olduğunu görmek gerek. Dolayısıyla bu sorunlar karşısında çözüm için esas alanın politik bir değişim olduğunu kadınlarla tartışmanın, bu tartışmalar ekseninde kadınların özgün talepleri etrafında örgütlenmesini güçlendirecek bir çalışmanın sorumluluğu hepimizin üzerindedir.

Önümüz 1 Mayıs, emekçiler seçimde ortaya koydukları tercihlerini 1 Mayıs alanlarına taşımalarıdır. Belediye başkanı kim olursa olsun halk için, halkın içinde yer aldığı bir yönetim için, kentin kaynaklarının o kentin emekçilerine, kadınlarına, gençlerine, çocuklarına, emekçilerine, yaşlılarına kullanılması için mücadele olanaklarını büyütme, güçleri birleştirmeliyiz. Kadınların sorunlarının çözümünü sağlayacak, taleplerini karşılayacak seçenler için bir adım geri atmadan örgütlenmeye ve mücadeleye! Bunun için emek ve mücadele güçlerine önemli sorumluluklar düşüyor, hep birlikte bu sorumluluğu almamız. Sandıktan çıkardığımız olumlu sonuçlarla sahada da örgütlenme ve mücadeleyle kazanma zamanı.

Bir ayda Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği'ne ihtiyaçları için başvuran 950 kadınla yerel seçimleri de konuştuk. Yönetimin değişmesi isteği ise sandığa yansdı.

Değişim kadınlarda umut yeşertti

Fotoğraf: Pexels

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği

Bir seçim maratonunun daha sonuna geldik. Üç aylık yoğun bir çalışmanın ardından deyim yerindeyse “evli evine, köylü köyüne”, emekçiler de sermayenin dayattığı bunca cenderenin faturasını ödemeye.

Çok büyük yatırımların yapıldığı seçimlerde yine emekçi kadınların yaşadığı sorunlar için “Bize oy verin çözelim” söylemi çokça dillendirildi. Yerel seçimler sürecinde artan geçim sıkıntısı yüzünden kadınların yardıma muhtaç hale getirildiğini bir kez daha görmüş olduk. “Bana yardım edene oy vereceğim” sözlerini o kadar çok duyduk ki. Üstelik bu yardımların hiçbir kalıcılığı yok. Bir koli kuru gıda veya birkaç ay harcayabileceği alışveriş kartları. Uzun süredir gündemde olan seçimler bir yana, emekçi kadınlar açısından değişmeyen gündem yine geçim derdiydi, iş bulmaktı, çocuğuna beslenme koyabilmektir. Bunun içinde seçim kadınlar için, “Bu sorunların çözümü olursa oy veririm” demektir.

BİR AYDA 950 KADIN YARDIM İÇİN BAŞVURDU

Bu yılın mart ayı itibarıyla derneğimize ihtiyaçları için başvuru yapan kadınların sayısı 950 oldu. En çok erzak talebiyle gelen kadınların birçoğu asgari ücretle çalışan ailelerde yaşıyor. “Yumurta, süt ve peynir. Bu üçlüyü çok uzun süredir tüketemiyoruz” diyen kadınların sayısı da bir o kadar yüksek. Bu tablo sadece işsiz ya da boşandığı için yoksullaşmış kadınlar değil

Görsel: Canva Pro

hali hazırda bir işi olan kadınların yardıma muhtaç hale geldiğinin göstergesi. Çalıştıkları halde sürekli olarak yardım arayan emekçi ailelerinin içinde bulunduğu bu durum ise daha fazla umutsuzluğu ve çaresizliği empoze ediyor. Bu süreçte en kötüsü de rastladığımız bazı kadınların, “ya yardım alamazsam” endişesiyle siyasi fikirlerini açık seçik beyan edememeleri olmuştur.

‘AKP’YE OY VERMEYECEĞİM İÇİN EŞİM KIZIYOR’

Henüz 29 yaşında olan Dilan, iki çocuk annesi. Kocasının asgari ücretle çalıştığını yaşlı gözlerle anlatıyor. “Açız abla. Ancak bu para kiramıza yetiyor. Çocuklarımız aç” diyor. “Bir daha AKP’ye asla oy vermeyeceğim” dedikten hemen sonra bir panik başlıyor. Bizden oy tercihi yüzünden destek alamayacağını sanarak toparlamaya çalışıyor. Sohbetimizin devamında kaygısını gideriyoruz.

“Başka kim var ki? kime oy vereceğiz?” diyor bu sefer. AKP iktidarıyla büyümüş bu genç kadın başka hiç kimseyi alternatif olarak görmüyor.

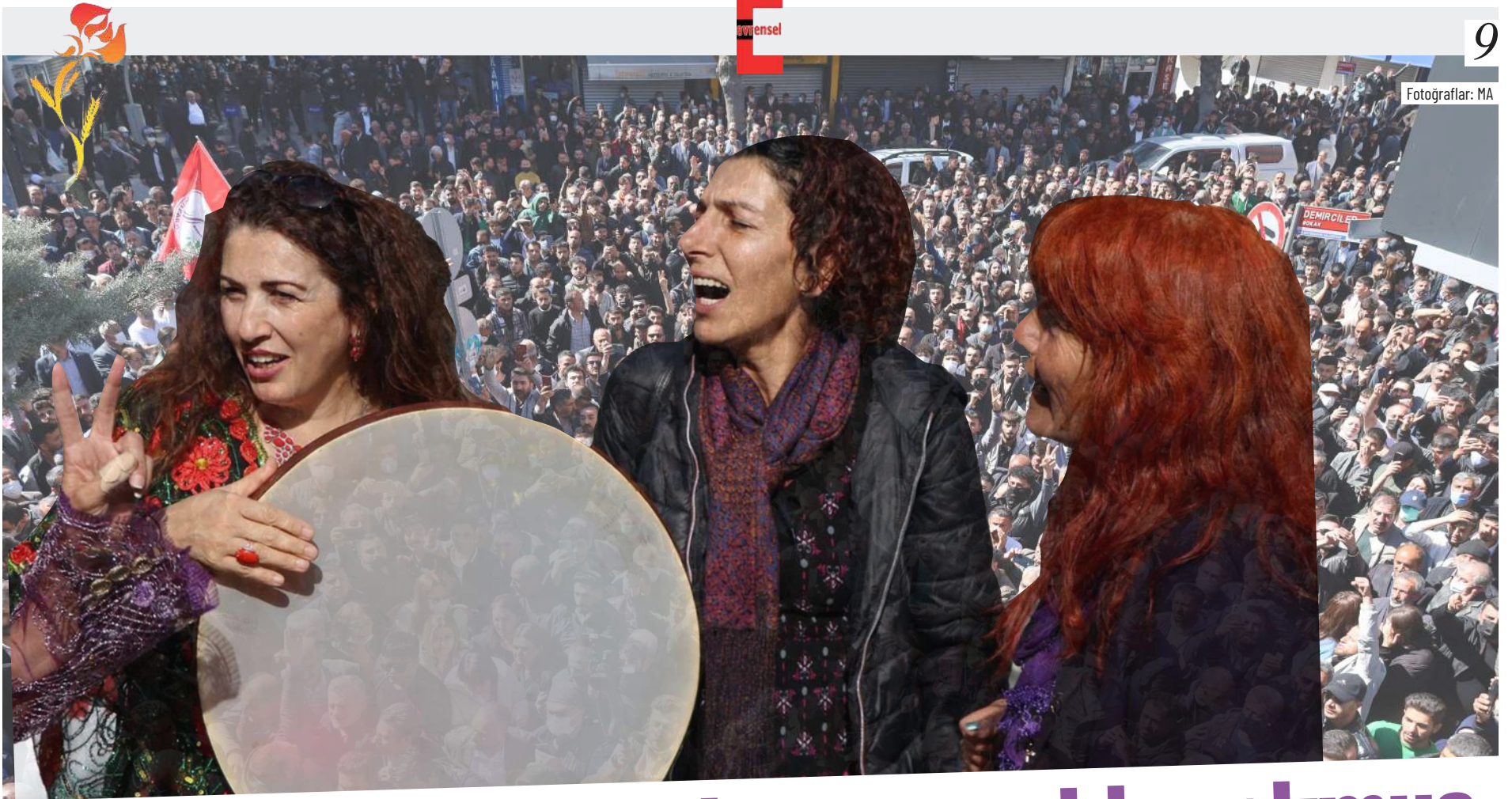
Bu süreçte “Se-

çimde oy kullanmaya gitmeyeceğim. Çünkü bir şey değişmiyor” diyen kadın sayısı da az değildi. Zaten sonucu da sandığa yansdı. Nazan’da bu kadınlardan birisi. “Hep AKP’ye oy veriyordum. Ama artık oy vermek istemiyordum. Ama artık oy vermek istemiyordum” diyen Nazan, oy vermeme nedenini içinde bulunduğu geçim sıkıntısı olarak açıklıyor. “Eşim tersane işçisi ve aldığı para hiçbir şeye yetmiyor. Evimiz kira, çocuklara makarna bile zor bulup pişiriyorum. Ama bakıyorum AKP’li yöneticilerin hepsi zenginleştiler, servetleri aldı başını gitti” diyor Nazan. Aradaki uçurumu görmüş ve daha birçok komşusunun kendisi gibi düşündüğünü söylüyor Nazan.

‘İSTERSEK DEĞİŞİR’

Bu seçimlerin genel seçimlerden farklı, kadınların yerel yönetimlerden olan beklentileriydi. Emekçi kadınlarda yerel yönetimlere yönelik genel düşünce belediyenin yol ve yardım yapması, sokakları düzenlemesi şeklinde olunca doğal olarak beklenti de bu yönde oluyor. Başta sosyal yardımlar olmak üzere kadınlar açısından eğitim de öncelikli sorunlar arasında ve çözümü daha çok tartışır halde olmalı.

Bu seçim sonuçları bizlere bir şey daha gösterdi; Hiçbir şey değişmez diyerek umutsuzluğa kapılan binlerce insan, şimdi “Evet oluyormuş, bir şey değişiyormuş” diyor. Bugün seçimlerde alınan sonuç ilk başta kadınlar arasında bir tebessüm yarattı diyebiliriz.

Kayyum dediğin bir varmış bir yokmuş

Lavin CANAN
Van

Bu hafta Van'da geçirdiğimiz günler, ülke geneline kıyasla hareketliydi. Halk tarafından seçilen belediye başkanı Abdullah Zeydan'ın mazbatasına el koyularak halkın iradesi yok sayıldı. Sonrasındaysa mazbata iade edildi. Bu iki cümle, alelaide okuyup geçebileceğimiz cümleler değil.

Bölge illerinde hükümetin şiddet-baskı-sömürü sac ayağını eksiksiz yürütmeye çalıştığını, kayyumlarla kendi rejimine meşru bir zemin kazandırmaya çalıştığını önceki dönemlerde deneyimledik. Özellikle bölge illerinin, kayyum destekli ihalelerle patronlar için ucuz iş gücü kapısı haline getirildiği su götürmez bir gerçek. Dolayısıyla burada işletilen kayyum politikaları, hükümet ve yandaşları açısından kritik bir noktada yer alıyor.

Van da bu politikaların uygulandığı illerden biri. Van'daki günlük yaşamın kayyumla ablukaya alınmasının yanı sıra Van, asgari ücret altında ücretle çalışanların yoğun olduğu bir şehir. Yazıda bu konuyu incelemeyeceğiz ancak kayyum politikalarının bir parçası olarak bunu belirtmekte fayda var.

**KAYYUM OUT,
HALKIN İRADESİ IN**

Van halkı kayyuma dair antrenmanlı. Bir önceki dönem de seçilen adayın yerine kayyum atanmıştı. Yurttaşların kayyuma dair görüşleri o zaman da açık ve netti.* Kayyum yaptırımlarının kadınlar için daha çetrefilli olduğunu Hatice, 2020'de şöyle anlatmıştı:

*"Kadınlar kendi ayakları üzerinde durunca bu toplumda daha değerli, daha saygın oluyor. Bir mesleği olmadığı zamansa hep ikinci plandadır. Devlet de bize bunu yaptı ve tekrar ikinci plana attı. İşten çıkarıldığımdan beri sadece bir otelin resepsiyonunda çalıştım. Türkiye'de kadın olarak iş bulmak zor. Farklı algılandı. Bir süre takmamaya çalıştım, aileme bakmak zorundaydım ama sonrasında rahatsız olmaya başladım ve otelden çıktım. Biz bu coğrafyada kadınlar olarak kendimize göre değil topluma göre gitmek zorunda kalıyoruz"***

Van'da durum böyle. Kimi çevirseniz farklı bir kayyum hikayesi anlatıyor. Bugüne kadar kayyuma dair çok şey yaşadık ve okuduk. Ancak birkaç gün önce yaşadığımız, seneler sonrasında da anlatılacak cinstendi. Bıçak kemiğe dayanmış bir şekilde sandığa giden Van seçmenin çareyi sadece sandıkta görmemesinin bir sonucu olarak tanık olduğumuz direniş, kayyum yönetimine dair halkın biriktirdiklerinin bir yansımasıdır.

DİRENİŞİ DOKUMAK

Bugün istenmeyen ot misali dibinde biten kayyuma yönelik Van halkının gösterdiği irade, Van'da kayyum yüzünden oluşan ölü toprağının halkın üstünden atılmasını temsil ediyor. Aynı zamanda tüm Türkiye'ye örnek olacak cinsten. Bu mazbata evinde tencere tavasıyla, ışık açıp kapatmasıyla, kornasıyla, merkez ve ara sokakları yoğun polis müdahalesine rağmen doldurmasıyla ve kararlılığıyla direnişe geçen halkın mazbatasıdır.

Kutlamalarda kocaman bir kalabalık görüyoruz ancak unutulmamalıdır ki bu kalabalık, Van'da çeşitli haksızlıklar ve sorunlar yaşayan her bir bireyin "Artık yeter, bizim sözümüzü dinle" diyerek hükümete göz dağı vermesinin fiziksel olarak dışa vurumu.

Yaşadığımız şey, örgütlü bir halkın isterse neler başarabileceğinin canlı kanlı bir kanıtı. Ümitsizliğe kapılıp mücadeleden vazgeçen ya da "en bir kişiyim bir kişiden ne olabilir ki?" diyenlere hatırlatmak gerekir: Van'daki kalabalık bir sürü "bir" in yan yana gelmesiyle oluştu ve kutlamayla evine döndü.

*<https://www.evrensel.net/haber/476742/kayyim-yonetimi-mahkeme-kariyeri-geri-donen-306-isciyi-4-mulakatla-eledi>

** <https://ekmekvegul.net/dergi/hakim-olani-kazanincaya-kadarmucadele-edecegim?s=08>

KAYYUMLARIN

HEDEFİNDE

KADINLAR VAR

2019 seçimlerinin ardından atanan kayyumların ilk hedefi, kadınlara dönük çalışmalar olmuştu. Hatırlayalım geçmişte Vanda kayyumun yaptıklarını.

Bir önceki belediyenin kurduğu Kadın Politikaları Daire Başkanlığı kapatıldı. Alo Şiddet Hattı ve ekonomi, sağlık alanlarında kadınların taleplerine cevap veren kurumlar kapatıldı. Kadın sığınağı kapatıldı. Kadınların belediye ve yerel hizmetlere erişimini destekleyen tüm mekanizmalar ortadan kaldırıldı.

Sesine ses katabilmek için...

Kıvılcım EFTELYA
Bornova-İzmir

“Gondulardan gelmişik, açlık nedir bilmişik... sabahın seherinde sıcak yataktan, kopmuşuk da gelmişik” diyor Hasan Hüseyin Korkmazgil. Onun bu şekilde tarif ettiği bir gecekondu mahallesi olan Naldöken’de, her seherde işe giden işçilerden biri Senem*. Tek tatil günü olan pazar gününü bize ayırıyor. İki odalı gecekondu evini açıyor bize.

53 yaşındaki Senem “darbe çocuğu” diyor kendisine. Doğum yeri olan Aydın Söke’den Bergama’ya göçüyor ailesi. İlkokulu orada okuyor. “Biraz öğrenme gücüm vardı bende. Babam kapının yanına a’dan z’ye harfleri yazmıştı. O söylüyordu, ‘Sen söyle’ diyordu. Korkudan babamın yüzüne bakakalıyordum. Şak diye bir vuruyordu yüzüme” diyor. Sonra gözlerinin içi gülerek, hayatına dokunan öğretmeninden bahsediyor: “Öğretmenimin ismi Nazan’dı. ‘Ben de sana okuma yazma öğretmezsem benim de adım Nazan değil’ dedi. Gerçekten de öğretti. Hatta bana bir tane elbise dikti okulda. Onu hiç unutmam” diyor. O dönem mecburi olmadığından sadece ilkokulda okuyabiliyor Senem.

‘9 YAŞINDA ÇALIŞMAYA BAŞLADIM’

Çalışmaya çocukken başlıyor Senem: “20 sene tarlalarda çalıştım ben. Pamuk, domates, mısır, tütün tarlasına gittim. 9 yaşında çalışmaya başladım. Annem beni tarlaya götürmediğinde ağlıyordum ‘Niye beni götürmüyorsun?’ diye. Tarlaya giderken kadınlar ‘Koş Senem koş. Şimdi koşuyorsun ama sonra çok pişman olacaksın’ derdi.” Pişman olup olmadığını sorunca, “Oldum. Sigortasız iş çünkü” diye gülerek yanıtlıyor.

Temizlik şirketi, buzdolabı fabrikası, motor gövdesi boyama, plastik dönüşüm, deterjan fabrikası, koltuk tamiri gibi işlerde çalışan Senem, şimdi bir metal fabrikasında çalışıyor. Burada bir buçuk sene kaynakçılık yaptıktan sonra robotçuluk işine geçiyor. “Sadece bombeleri birleştirip ustanın önüne koyuyorum. Ama kaynak gözümü alıyor. Ustanın gözlüğü var ama biz takamıyoruz. Takarsak ayağımız takılır, önümüzü göremeyiz. Yapılan işe doğrudan bakmasak da dumanı gözümü alıyor. Sıcak bir bölgeye gelene ka-

Fotoğraflar: Canva pro

Henüz güneş doğmadan fabrika yolunu tutan kadınlardan biri Senem. Hayatı iş, yoksulluk ve hayal kırıklıklarıyla doldurulmuş olsa da Senem, bu döngüden çıkmak için mücadele etmesi gerektiğini biliyor:

dar gözümün etkilendiğini fark etmiyorum. Mesela televizyonun, telefonun ışığını gördüğümde gözlerim ağrıyor” diyor. İşin, bedenine uygun olmadığını ve yıpratıcı olduğunu anlatıyor. Ağır kaldırmakta ve kaldırdığı eşyaları kavramakta güçlük çekiyor. “Mümkün olsa hafif bir işi tercih ederdim. Kimse bana karışmadan kendi halimde çalışmak isterdim. Kendi dükkânım olsa da terzilik yapmam” diyerek hayalini anlatıyor.

‘BİRLİKTE İTİRAZ ETMEK LAZIM’

Senem’in iş yeri metal sözleşmesini kapsamayanlardan. Bu konu hakkında ne düşündüğünü sorduğumuzda, “Bizim için değişen bir şey yok. At gözlüğünü taktık, çalışıyoruz. Sözleşmenin peşine düşen olmuyor. İlk önce bu düşüncüyü değiştirmek lazım. Birlikte itiraz etmek

lazım. Tek başına olsan işten atılırsın. Bizde sendika da yok. Sendikacı olanları işten çıkarıyorlar” diyor.

Daha önce tekstil fabrikasında çalışan Senem orada da ayakçılık yapmış: “Ayağımın altında nasır çıktı. O gün de şansızlık bu ya, servis kapısına kafamı çarpmışım. O makinelerin arasında koştururken, sürekli ‘Senem’ deyip duruyorlardı. Sürekli mal koyup duruyordum. Usta beni yanına çağırdı, aynı bir köpeği yanına çağırır gibi. Benim koyduğum malı yere vurdu, hakaret etti. Akşama kadar stresten ağladım. Sesimi çıkaramadım, işten çıkarırlar diye korktum. Bir süre sonra artık dayanamadığım için ayrıldım. Bunlar yetmezmiş gibi sigortamın sadece 15 gün yatırıldığını öğrendim. Maaşım da içeride kaldı, çekemedim.”

34 yaşında evlenen Senem, “O konuda çok dayak yedim ben çünkü geleni

beğenmiyordum. Dedim ki gönlümün düşeceği insana evlenme teklifini ben edeceğim. Gerçekten de eşime evlenme teklifini ben ettim” diyor. Guatr için tedavi görürken yaşadığı talihsiz bir olayı anlatıyor: “Tiroid tedavisi görürken her defasında ‘Sakin hamile kalma’

dedi doktor. Ben de zaten olmuyor dedim. O da sürekli ilacın dozajımı yükseltti. Sonra doktor ‘Benim yapabileceğim bir şey yok, sen iyileşmiyorsun’ dedi.” Doktorun yanlış tedavi uygulamasının, ellerinin titremesine sebep olduğunu anlatan Senem, “Beni başka bir hastaneye yolladılar.

Oradaki doktor da ameliyat olmam gerektiğini söyledi. İlaçlı film çekildi. Doktora regl günümün geçtiğini söyledim. O da ‘Sen hastasın, olabilir böyle şeyler’ dedi. Ertesi gün kadın doğuma gittim, gebeydim. Ama fazla ilaç kullandığım için çocuk düştü. Çok acı çektim. Doktor tahlil yapsaydı, uyarı saydı beni böyle olmazdı. Dursaydı, şu an 13-14 yaşında bir çocuğum olacaktı” diye aktarıyor yaşadıklarını gözleri dolu bir şekilde.

‘PARAN YOKSA ÇOCUK DA YOK’

Eşinin çocuk konusunda baskı yapmadığını söyleyen Senem, “Eşim ‘Ben seninle çocuğum olsun diye evlenmedim’ dedi. Çocuk için benim kadar çabalamadı da. Tüp bebek için devlet desteği varmış ama 39 yaşına kadar. Bunu duyar duymaz hastaneye koştum. Doktor, ‘Sen 4 ay sonra 39’una gireceksin. Paran varsa yaptır, yoksa yaptıramazsın’ dedi. Yaptıramadık” diyor. Tüp bebek tedavisi için her yola başvuruyor Senem.

‘DÜNYANIN EN AĞIR İŞİNİ KADINLAR YAPIYOR’

Senem hem fabrikada çalışıyor hem terzilik yapıyor hem de ev işlerini yapıyor. Kendisi bu durumu, “Bitmeyen meslek ev kadınlığı. Dünyanın en ağır işini kadınlar yapıyor” şeklinde yorumluyor. Bu konuda yalnız olmadığını biliyor Senem. Kadınların bu döngüde sıkışıp kalmalarına karşı sesini duyurmak ve sesine ses katabilmek için dayanışma ve mücadele çağrısı yapıyor.

*Kadının isteği üzerine ismini değiştirdik

Kurtuluş için ya birleşeceğiz ya birleşeceğiz!

Ela AVA

Uzun süredir üstünde durduğumuz ve iktidarın işçi ve emekçilere dayatmak istediği Orta Vadeli Plan'ı (OVP) farklı yönleriyle inceledik. Orta Vadeli Plan açısından iki maddeye daha dikkat çekmekte yarar var:

1-“Geçici veya uluslararası koruma statüsündeki mültecilerin, kayıtlı olduğu ilde ikameti başta olmak üzere Türkiye’de bulunma şartlarına riayet etmeleri gözetilerek, iş gücü temininde güçlük çekilen alanlar öncelikli olmak üzere kayıtlı bir biçimde çalışmalarını tesis edilecektir.”

2- “Yurt içinden temininde zorluk yaşanan hallerde iş gücü piyasasının farklı vasıflarda ihtiyaçlarını karşılamak üzere göç ve istihdam politikalarının dengeli bir şekilde uyumlaştırılması sağlanacaktır.”

SAVAŞ CENDERESİ VE BÜYÜYEN GÖÇ DALGASI

Bu maddelerden süzülen neticeyi sunmadan önce dünyada ve Türkiye’deki göç ve iltica sürecine ilişkin iki şeyi ortaya koymaya ihtiyacımız var. Birincisi, dünyada ve Türkiye’de göçmen ve mülteciler-

re yönelik siyasi partilerin, devlet başkanlarının nefret söylemi ve yükselen şoven, milliyetçi akımın işçi ve emekçi mültecilerin, özellikle mülteci kadınların üzerindeki etkisi. İkincisi ise ayrımcı ve hatta nefret içeren söylemlere rağmen bugün sermayenin mülteci işçi ve emekçilere biçtiği gelecek.

Bu ikisini birbirinden ayırarak ele almak zor, bugün göçmenlerin yaşadıkları bu iç içe geçmiş süreçlerin bir sonucu. Emperyalistlerin uzun bir süredir Ortadoğu ve hatta Avrupa’da Rusya- Ukrayna savaşının emperyalist devletler ve onların işbirlikçileri tarafından ilerletilmesi gibi dünyadan daha fazla pay alma uğruna sürdürdüğü savaşların sonucu; halklar için kan, ölüm, yokluk, kıtlık ve nihayetinde göç oldu, oluyor.

‘KULLAN-AT’ İŞÇİ DÜZENİ

Dünyada pandemi sonrası sıkışmış ekonomi (tedarik zincirlerinin temininde yaşanan sorunlar, artan faizler), beraberinde sermayenin daha da ucuza, olabildiğince güvencesiz ve esnek çalışabilen işçilere ihtiyaç duymasını kaçınılmaz kıldı. Bu ihtiyacı da karşılayabilen en uygun kesim mültecilerdi. Örneğin, Avrupa’da özellikle bakım emeğinin mülteci kadınlar üzerinden yürütülmesi, gerçekliğin kadınların hayalini kurduğu yaşantıdan çok uzak olduğunun bir kanıtı. Göçmen bakım işçileri, bakım firmalarında işe giriyorlar. Onların yönlendirmesiyle evlere gidip, ücretlerini bakım firmalarından alıyorlar. Bakım firmalarının bütçesini devletler karşılıyor. Yani devlet kendi yükümlülüklerini, göçmenleri ucuz emek olarak ça-

lıştıran özel firmalara yaptırıyor. Bakım yapan göçmen işçilerin, işlerini yapmak için genelde bir veya iki saatlik süresi oluyor ve günde en az 5-6 eve gidiyorlar. Bu arada evler arasında mesafeler var. Ücretler çok düşük olduğu için metroya, otobüse binemiyorlar. Aradaki mesafeleri yürüyerek katetmek zorunda kalıyorlar ve bunu en hızlı şekilde yapmak zorundalar. Kira fiyatlarının göçmenler için çok pahalı olması ve önceden mesleği ve diploması olan işçilerin diplomasının akreditasyonu yapılmaması göçmenlerin tabir edebileceğimiz “en kirli işler”de en güvencesiz ve en ucuz şekilde çalıştırılmasına neden oluyor. Özellikle önümüzdeki süreçte AB’nin yeni mali protokolleri, kadınların üslendiği bakım emeği alanında daha fazla esnek çalışmayı hedefliyor.

NEFRET ÖRGÜTLENMENİN DÜŞMANI

Öte yandan dünyada ekonomik sıkışmışlığın ve işsizliğin halklar üzerinde öfke etkisi yaratması, devletler açısından durumu “kontrol alma ihtiyacını” uyandırdı. Farklı kesimleri hedef tahtasına oturtan devletler ve burjuva partiler bu sıkışmışlığın müsebbibinin mülteciler olduğunu vurgulayıp, durdular. Artan nefret ve tepkinin bir yüzü, mültecilerin daha fazla güvencesiz biçimde çalışmasına yol açıyor.

Şimdi Türkiye’ye bakalım. Hemen hemen Türkiye ekonomisi için önemli alanlar olan tarım, inşaat ve tekstilde mülteci ve göçmen işçiler çalıştırılıyor. Özellikle tekstil iş kollarında çalışan mülteci kadınların güvencesiz çalışma

koşulları daha katmerleniyor.

Tekstil taşeron firmaların kadınlarla evde yapabilecekleri dikim, kesim, temizleme işlerini en ucuz fiyata yaptırmasının yanı sıra, artan nefret dili ve devletin “mülteci avı”na çıktığı koşullar da işçi göçmen ve mültecilerin yalnızlığa sürüklüyor. Kadınların hakları için örgütlenemediği, kaderine razı gelmek zorunda kaldığı bir tablo oluşturuyor. Özellikle yerel seçimler sürecinde yine artan nefret söylemleriyle, devletin “gönderiyoruz” gösterisinin artmasıyla şöyle bir tablo ortaya çıkıyor: “Gündüz evde kal, gece git çalış.”

Yazının başında bahsettiğimiz Orta Vadeli Plan’ın Türkiye’de, özellikle kadınlar için ballandıra ballandıra anlattığı esnek çalışma modeli bugün mülteci kadınların bire bir yaşadığı hayatın kendisi. Öte yandan OVP’de bahsettiğimiz iki madde, sermayenin ve devletin ne Türkiye’de ne dünyada ucuz emek, yani mülteci işçi emeğinden vazgeçmeyeceğini gösteriyor.

HEP BERABER 1 MAYIS’A

Bugün emperyalizmin ve işbirlikçilerinin bizlere biçmek istediği karanlık, yarın bize de elimizde bavulla yollara düşmeyeceğimizin garantisini vermiyor. Öte yandan yaşadığımız her yerde sermaye için tüm işçi ve emekçilere, tıpkı mültecilere reva görülen güvencesiz çalışma dayatması gibi bir çalışma modeli hayali güçleniyor, gerçekleşiyor. O yüzden işçilerin ve emekçilerin hedefi birbiri değil, onları bu koşullarda çalışmaya ve yaşamaya mahkum edenler olmalı. Ya birlikte kazanacağız ya birlikte insani olmayan çalışma koşullarına mahkum kalacağız.

BU NEYİN MÜJDESİ?

Merve İLHAN
İstanbul

İktidarın çalışma yaşamına dair çıkardığı bütün düzenleme ve açıklanan programlarına, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2024-2028 strateji planına şöyle bir göz attığımızda “güvenceli esneklik” kavramına çokça yer verildiğini görüyoruz. Peki son dönemde sıkça dergilerde, yayınlarda da yer verilen, geleneksel çalışma yöntemlerinin karşısında bir model olarak tasvir edilen güvenceli esneklik kavramı ne ifade ediyor?

12. Kalkınma Planı ile birlikte “İstihdamı arttıracamız, nitelikli iş gücü ve verimli çalışmayı hedefliyoruz. Ücrette eşitlik ve istikrarlı büyümeyi gerçekleştireceğiz” ifadelerinin çözümünü “güvenceli esneklikte” bulan iktidar çalışma yaşamında daha fazla sömürüye işaret ediyor. Bir de utanmadan bunu bir müjde gibi sunuyorlar. İşçilerin güvencesi olan kazanılmış bütün hakları karşısında esnek çalışma, bütün bu hakların birer ortadan kaldırılmasını gözetiyor.

DÜNDEN BUGÜNE

90'LI yıllardan bu yana uluslararası alanda istihdamın esnekleşmesine dönük çeşitli tezler sunuldu ve sunulan tezlerde işsizlik sorununun önüne geçmenin kaçılmaz olarak güvenceli esneklik ile gerçekleşebileceğini savundular. Ve esnek çalışmayı hayata geçiren ise AKP iktidarı oldu. Patronların talebiyle yaptıkları düzenlemeler ile sözleşmeli, taşeron işçi uygulamalarını devreye soktular ve esnekliği derinleştirdiler. Kurulan özel istihdam bürolarından Orta Vadeli Programa, 12. Kalkınma Planına kadar yaptığı bütün düzenlemeleri hayata geçirmeyi tam anlamıyla başaramasa da önemli adımlar attığını da söylemek gerekir.

Yürütülen esneklik politikasına dair savununun en temel dayanağı ise işsizlik sorununun azalacağına ilişkin bir neden-sonuç ilişkisinin kurulmasıdır. AKP iktidarı boyunca yapılan düzenlemelere şöyle bir baksak yıllardan bu yana yürütülen ekonomi politikalar ve yapılan düzenlemeler sonucu işsizlik tam tersi olarak her geçen yıl artmış, güvencesiz çalışma ise daha fazla sektörde yaygınlaşarak süregelmiştir.

Sermayenin temel mantığı; “Patron işçiyi daha fazla nasıl sömürülebilir?” sorusuna cevap aramaktır. Esnekliğin işçiler açısından karşılığı ise daha fazla güvencesiz çalışma ve yaşam koşullarının oluşmasıdır.

GERÇEKTEN NE DEMEK BU ESNEK ÇALIŞMA?

ESNEK çalışmada bahsedilen şey; patron işçiyi daha çok çalıştıracak, daha az ücret ödeyecek. Çok iş, az ücret, daha fazla sömürü. Fabrikalarda işçi başına düşen makine sayısının artması, artan günlük-saatlik sayı baskıları...

İşçinin alacağı ücret ya da primi esnek çalışma saati üzerinden belirlenecek. Emekli olmanın şu haliyle bile hayal olduğu ülkemizde esnek denen çalışma tarzı ile sigorta priminin yatırılması daha da azalacak ve emeklilik hayal olmaktan bile çıkacak. Özellikle zaten emeklilik primini doldurmakta en çok zorlanan kadınlar için bu, yaşlılıklarında da çalışmak zorunda kalmak ya da eşine, ailesine bağımlı hale gelmesi anlamına gelecek.

Bu esnek çalışma saatleri ile birlikte işçilerin kazanılmış hakkı olan kıdem tazminatı için tartışılan ise fona devredilmesi ve işçilere on bin parçaya bölünerek emekliliğinde geri verilmesi ya da belki verilmemesi... Bu fonlarla işçilerin parasının ceplerinden nasıl alınıp patronlara teşvik olarak aktıldığını işsizlik fonundan biliyoruz.

KADINLARA BİÇİLEN ROL

STRATEJİ planında özellikle kadınlara biçilen rol ise “kadınlar çalışma yaşamına girmesine girsün de; çocuk, hasta bakımı, ev işleri ve üzerine toplumsal olarak biçilen hiçbir görevini aksatmasın”dan öte bir yerde durmuyor. Buna da “aile ve iş yaşamının uyumu” diyorlar.

Esnek çalışmanın kadınlar açısından en can alıcı noktalarından biri ise ne zaman ve nerede çalışacağını belli olmaması olsa gerek. Fabrikada çalışan kadın işçiler, çocuklarının bakımından eğitimine bütün yük kendilerinin üzerine bırakıldığı için tam zamanlı, düzenli işlerde çalışmakta zorlanıyor.

Fabrikalarda kreşlerin olmaması veya kısıtlı olması bugün işçi kadınların hem insanca çalışma hem de insanca yaşama koşullarını set vurmaktadır. Vardiyalı çalışan işçiler açısından ise bu daha da çıkmaz halde bırakıyor. Kadın işçiler bunun karşısında, düzenli işlerden çıkıp günlük-yevmiyeli-parça başı işlere yöneliyor. Bu da kadın işçilerin emekli olma ihtimalini, güvenceli çalışma koşullarını ortadan kaldırıyor.

Sendikacı ya da kalifiye işlerde çalışan işçilerin, bu koşullardan güvencesiz işlere geçişinde ise daha düşük ücrete çalışması ise kaçınılmaz oluyor.

Bununla birlikte kadınların hem çalışma yaşamındaki zorlukları hem de yükümlü bırakıldığı ev-çocuk bakımı karşısında şiddet sarmalı büyüyerek devam ediyor. Eşinden şiddet gördüğü için boşanmak isteyen kadın işçi, kendisinin de çocuğunun da yaşamını kurma yolundaki en temel ekonomik adımlarında bin bir zorluk ile uğraşiyor. İktidarın kadınların özellikle de kadın işçilerin çalışma ve yaşam koşullarındaki tutumu da işte güvencesiz olan “güvenceli esneklik”. Bu zorlaşan koşullarda fazlası ise kadın işçilerin çalışma ve yaşam mücadelesinde.

KOŞULLARIMIZIN İYİLEŞTİRİLMESİ İÇİN 1 MAYIS'A

BUNUN karşısında sözümlü; çalışma sürelerinin işçilerin ücret ve sosyal haklarında herhangi bir kayba gidilmeyecek şekilde azaltılması olmalıdır. İnsanca çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi ise daha fazla birlik ve örgütlü mücadele ile mümkün olabilir. Güvencesiz ve esnek çalışma koşullarına karşı; haydi kadınlar insanca çalışmak ve insanca yaşamak için 1 Mayıs'ta birliğimiz, dayanışmamız ve örgütlü mücadelemiz ile sahnenin sahipleri olarak kolları sıvayalım!

Esnek çalışan kadınlar “müjdelenen” esnek çalışmanın gerçekliğini bizzat yaşadıkları üzerinden anlatıyorlar.

BİZE 'MÜJDELENER' KENDİMİZİ KAYBETMEMİZ

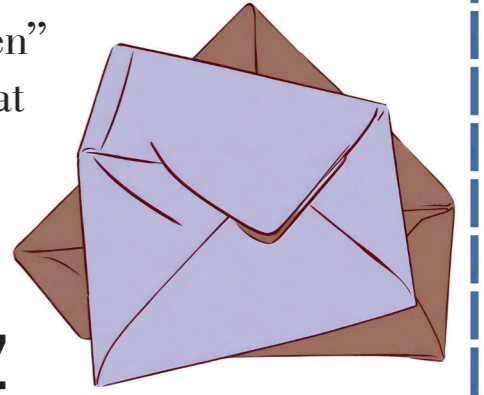
Hayat çok zor. Evin borcu var. Pazara markete gidemez hale geldik. Mecburen çocukları evde babaları ile bırakıp gece işe gidiyorum. 700 lira yevmiye alıyorum, markete gidiyorum günlük ihtiyaçları ancak alıyorum.

Geçim zorluğundan gece işlerine gitmek zorunda kaldım. Çocukların biri 3, biri 5 buçuk yaşında. Eşim mesaiye kaldığında ben de işe gidemiyorum. Geçen hafta yedi gün gittim işe. Canım çıkmıştı. Sigortası yok. Çalışma saatlerimiz uzun. Uzun süre ayakta kalırsun, uykusuz kalırsun. İşe gitmediğinde evdeki

birikmiş işleri yapıyorsun. Bir taraftan ev kadınısın, bir taraftan annesin, bir taraftan iş kadını, bir taraftan eşsin. Ama kendim olarak bir hayatım yok. Kadın olarak hiç yokum. Kendimden çoktan geçmişiz. Tamamen çocuklarını sağlıklı beslenmiş diye, gözü bir şeyde kalmış diye uğraşıyorum. Gece işteyken aklım evde çocuklarda kalıyor.

Sırtımızda evin işleri, sırtımızda çocuğun eğitimi, sağlıklı beslenmesi, geçim derdi... Bize müjdelenen bu.

Leyla
Küçükçekmece/İSTANBUL

'İŞ AĞIRLAŞSA DA ÜCRETİ DEĞİŞMİYOR'

Merhaba, ben Güzeltepe'de oturan bir taşeron firmasında çalışan 44 yaşında bir işçiyim. Çalışma koşullarım iş öğretilene kadar iyiydi. Ama işin iç yüzü, işi öğrendikten bir süre sonra ortaya çıkıyor. Eleştirenin, sesini yükseltenin düzeni bozuyor gerekçesiyle işine direkt son veriliyor. Asgari ücret, yol ve yemek dışında bayramlarda hiçbir şey verilmez. Resmi tatillerde çalışınca yevmiyenin çift olması gerekiyor. Ama öyle bir şey yok.

Sabah evden çıkıyorsun, otobüs gelir mi, geç kalırmıyım, bugün kimin yanına verilirim... Daha evden çıkmadan stres başlıyor. Geç kalırsın uyarı alırsun.

Çalışma alanlarımız çok farklı. Kiminin işi hafif, kiminin orta. Kimi çok ağır şartlarda çalışıyor ama hepsinin aldığı maaş aynı. Bu nedenle işçi konuştuğu an işine son veriliyor, düzeni bozuyor gerekçesiyle. Ben 5 yıldır orada çalışıyorum. İş ağır, giden gelen belli değil. Asgari ücrete kimse çalışmak istemiyor. Ben de bu yaşta sonra beni kimse işe al-

maz, onlar da tazminat sebebiyle işten çıkarmazlar diye orada çalışmaya devam ediyorum.

Hasta olsan, cenazen olsa izin istemeye çekinerek gidilir. Çünkü izin istemek büyük sorun yapılıyor. Burada sağır, dilsiz olacaksın. Görmeyeceksin, yorum yapmayacaksın. Sadece işini yapacaksın.

İşçiyi yapacağı işi gösterip başında beklemeyecek. İşçiyi rahat bırak ki strese girmeden işini yap-sın. En önemlisi onun geçim sıkıntısı olmadan iyi maaş alması. Emegiğin karşılığını almayı her işçi gibi ben de istiyorum.

1 Mayıs dünyada kutlanan işçi ve emekçi bayramıdır. 1 Mayıs işçilerin dayanışmasıdır. İşçilerin din, dil, ırk, mezhep, sendika gözetmeksizin mücadeleleriyle kazanılmış bir gündür. Bu amaçla toplanan işçiler çeşitli etkinlikler yaparlar. İşçiler haklarını dile getirir. O gün toplanan alanlarda bayram coşkusuyla, heyecanla kutlarlar.

İşçi bir kadın
Eyüp/İSTANBUL

Görseller, DALL-E aracı ile oluşturulmuştur.

Sovyetler birliğinde
kentler ve kadınlar

Fotoğraf: Vyacheslav

Sovyetler'deki yaşam yarınımıza ışık tutsun...

Sena GEDİZLİ
Sancaktepe- İstanbul

Sovyetler dönemine ait okuduğumuz her şey, bize yeni bir dünyanın hayal olmadığını gösteriyor. Buse Vurdu'nun 24 Mart 2024 tarihinde Ekmek ve Gül'ün internet sitesinde yayımlanan "Sovyetler birliğinde kentler ve kadınlar" başlıklı yazısında tüm detaylarıyla değindiği Sovyetler'de yaşam, her şeyiyle büyük bir gerçeği tekrar göz önüne seriyor. Bugün uğruna mücadele ettiğimiz pek çok şeyi kazanabileceğimizin de bir o kadar kuvvetli kanıtı değil mi? Çocuklarımız için ücretsiz ve yaygın kreşler, erişilebilir sağlıklı gıdalar... Bizler için ise yaşanabilir kentler ve sadece karın tokluğuyla yaşamadığımız günler. Kâr ve rant uğruna parçalanmış hayatlarımız

biz kadınları, bir noktada erkeklerden ayırıyor. "Yarın işe giderken çocuğu nereye bırakacağım? Bıraktığım yerde sağlıklı beslenebilmesi mümkün mü? İş yerinin yemekhanesinde yemediğim ekmeği, çocuğun beslenmesine mi koy-sam?" Tüm gün çalışırken bir yandan da evin tüm yükünü, çocukların tüm bakımını sırtlamasak hiç fena olmaz. Akşam yemek, çamaşır ve temizlik...

Sovyetler'de gördüğümüz yaşam, bugün sürdürdüğümüz bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek kampanyasına yansıyor. Bugün çocuklarımız için ücretsiz kreş istediğimiz, Sovyetler'de uygulanmış bir hak. Yerel ve genel yönetimlerin bir parçası olmaya çalışmamız ise bugün açısından, bu yüzden önemli. Fakat yalnız değil, birlikte. Haklarımız için mücadele ettiğimiz her şey, bizim gelecek güzel günlerimizin teminatıdır.

Kadınların hem evde hem işte tüm

sorumluluğu üstlenmediği, ortak yaşam alanlarında herkesin eşit sorumluluğa sahip olduğu bir yapıyı inşa etmek, Sovyetler'in yaşam öğretisinden edindiğimiz bilgilerle mümkün görünüyor. Bakım sürecinin ortak paylaşımı da buna dahil. Öyle ki yükü paylaştığın kişi, yardımcı olacak bir yakının da değil. Devletin bizzat kendisi. Çocuğa, yaşlıya ve bakıma muhtaç pek çok kişiye yaşanabilir hayat sunmak zorunda olan devlet, bu hizmetleri ücretsiz hale getirmeli.

Evet bunlar hayal değil. Sovyetler'deki bu yaşamı yalnızca düşünmenin ötesinde gerçekleştirmek için harekete geçmeliyiz. Binalar arasına hapsedilmemiş, park ve yeşil alanlarla donatılmış yaşam alanlarından tiyatrolara sahip olmak, sinema ve konserlerin yaşam için lüks olmadığı bir hayat için...

Tasarrufu sarayın mutfağından yapın!

Merhaba, ben ilkökul ve ortaokulda okumakta olan 2 çocuğun annesiyim. "Öğrencilere 1 öğün ücretsiz, sağlıklı yemek" kampanyasını destekleyen ve ısrarla uygulanmasını isteyen biriyim. Maalesef bu ısrarlarımız karşılıksız kalıyor. Çünkü sayın vekillerimiz okullarda bir öğün ücretsiz yemek için sunulan ek bütçe teklifine ret oyu kullanıyor.

Buna ayıracak bütçe yokmuş, tasarruf yapacaklarmış. Madem tasarruf yapacaksınız meclis ve saray mutfağından yapın. Bizim çocuklarımızın beslenmelerinden elinizi çekin. Çocuklarımızın gelişebilmesi için iyi beslenmeleri gerekiyor. Bir anne olarak çocuğuna beslenme ko-yamamanın ne demek olduğunu çok iyi bilirim. Çevremizde de şahit oluyoruz. Mesela kızımın beslenme-

sine fazladan yemek koyuyorum ki isteyen olursa versin. Her zaman yapabiliyor muyum? Hayır. Ben de elimden geldiğince yapmaya çalışıyorum. Biz hiçbir çocuk aç kalmam-sın istiyoruz. Bunun için de devlet okullarında ücretsiz yemek için bütçe ayrılmalı.

Zaide KOCA
ANKARA

'Onlar TOGG'la övünürken ekmeğimiz küçüldü'

Özlem BOYRAZ
Yenimahalle-Ankara

Bu yazı yayınlandığında seçimler bitmiş olacak. Seçim çalışması yürüttüğümüz yerlerden hangi kapıyı çalsak ya yoksulluk ya da işsizlik çıkıyordu karşımıza. Kapısını çaldığımız birçok evde çocuklarının üniversite mezunu ve işsiz olduğunu söyleyenler buna bir çözüm bulunmasını istiyordu. Çözümün tek başına oy vermek olmadığını, bu kadar sorunun karşısında bir arada olmak gerektiğini söylediklerimizde "Ya görmüyor musunuz sesini çıkarana içeri atıyorlar" diyerek korkusunu dillendiriyordu.

EVLERE ET GİRMEZ OLDU

Emekliler, ev kadınları, kısacası herkes evlerine et girmediğinden, pazarın ne kadar pahalı olduğundan, çocuk bezi ve mama alamadığından şikâyetçiydi. Ayrıca kadınlar, "Sokak lambaları yanmadığından belli saatten sonra sokağa çıkmıyoruz, işten gelirken veya çocuklarımızı okula götürüp getirirken çok tedirgin oluyoruz" diyerek bu soruna bir çözüm istiyorlardı. Bu süreçte hep söylediğimiz bir şey vardı: "Bu ülkede bir değişim olacaksa bunu yaratanlar kadınlar ve gençler olacak."

EMEKÇİLERİN ÇOCUKLARINA BÜTÇE YOK

Bu arada 1 Öğün Ücretsiz Sağlıklı Yemek kampanyası ile ilgili mahkeme kararının açıklandığı gün biz de soluğu okul önlerinde aldık. Durumu anlattığımız veliler çeşitli tepkiler gösterdiler. Konuştuğumuz bir veli "TOGG'la övünüyorlar, ama bizim soframızdaki ekmeğin her gün küçülüyor" diyordu. Bir başkası sinirlenerek "Nasil bütçe yokmuş? O konvoylarını biraz azaltsalar, sarayın giderlerini biraz kıssalar değil bir öğün, üç öğün yemek verilir" diye tepki verdi. Ama çalışmamızda içinde bulunduğumuz durumun böyle sürmeyeceğini de gördük. Biz kadınlar vazgeçmeyeceğiz. Herkesin insanca yaşayacağı bir ülke yaratana kadar pes etmeyeceğiz.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Sihirbazlara ihtiyacımız kalmayınca kadar

Filiz GÜR*

Kıymetli hazirun, siz bu satırları okurken geçen hafta sonu oy kullandığımız sandıklar kim bilir hangi depoda bir sonraki erken seçimde kullanılmak üzere istiflendiler. Muhtemeldir ki halinizi hatırlanıza soran siyasiler de aynı süre köşelerine çekilecekler. Umarım çoğunuz kendinize uyacağınızı düşündüğünüz ve hazineneden payınıza düşen vergi gelirlerini en doğru hizmetler için harcayacak bir belediye meclisi seçmişsinizdir.

Açıkçası seçimlerden önce benim ve yakın çevremdeki insanların öğrenilmiş çaresizlikle mücadele edebilmek için öncelikle yoğun bir depresyon tedavisine girmemiz gerekirdi. Ne yazık ki temel ihtiyaçlarımızı dahi zor giderebildiğimiz şu ekonomik koşullarda terapi, antidepresan gibi "lüks" ihtiyaçlar mümkün olmuyor. Geçenlerde apartman girişinde komşularım konuşurken kulak misafiri oldum. Meğer başkan adaylarından bahsediyorlarmış.

"Ay yok, o biraz safçana duruyor. Etrafındakiler ona göz açtırmaz."

"Valla saf olsun bizden olsun. Baksana ötekinin de kaşı gözü ayrı oynuyor."

Onlara biraz gücenmedim değil. 80 senede bir defa iktidar ve ana muhalefetin aynı anda kadın başkan adayı çıkardığı bir dönemde bu inançsızlık, bu cinsiyetçi eleştiriler hiç hoşuma gitmedi. Peynir almaya girdiğim dükkânda da yaşlı bir teyze reklam panolarını işaret edip "Ben bunu beğeniyorum kızanım" dedi. "Baksana kaşı ayrı güzel, gözü ayrı güzel. Maşallah." Kadıncağız belediye başkan adayı mı Miss Turkey bölge finalist mi o konuda kafalar karıştı. Peynirci, "A be teyze boş ver kaşını gözünü, karnımı doyuracak mı o senin?" demez mi! Saniyorum o da belediye başkanını karnımızı doyurmakla yetkili başka birileriyle filan karıştırıyor. Merkel'i ülkelerinin ilk kadın şansölyesi yapan Almanların bu yaşlı teyzenin estetik anlayışına sahip olmadıklarını düşünüyorum.

Seçmenin kafası böyle karışırken adaylardan biri de benim içten gelen feminist arka çıkışıma nanik yapar gibi "Şehrimize kadın eli degecek!" sloganıyla eril söylemin yelkenlerini şişire şişire bodoslama ilerlemesin mi! Niye bu bıyıklı ademlerin tam da kadınlardan beklediği hizmetler başlığının altını dolduruyorsun?

Annem de seçim gündemi başladığından beri emeklilere müjde bekledi durdu. 10 bin lira maaşına "10 bin li-

ra" diyebilirdi için o parayı çok zanneden gariban anam. Etin kilosunu olmuş bin lira. Annem müjde bekleyedursun başkanımız da şey demiş zaten: "Fiyat istikrarı sağlamadan yapılan maaş zamlarının daha cebe girmeden nasıl eridiğini iyi biliyorsunuz."

Valla doğru başkanım! İstikrarı sağlamak adına derhal erken seçime gidilip sizin sonsuza kadar başkan seçilmenizi sağlamalıyız. Bakın görün o zaman nasıl bir istikrar sağlıyor. 20 yıl nedir Allah aşkına. Başladı, bitti bile...

Nasılsa eriyecek diye zam yapılmayınca deneyimlediğimiz bu dünyada tek heyecanımız seçimler. Haa bir de havalar ısındığı için doğalgaz faturası gelmeyecek diye seviniyoruz arkadaşlarla. Biraz çekirdek kavurup öğrenilmiş çaresizliğimizi öğrenilmemiş umuda evirmeye çalışacağız. Olmadı Mandreke'den rica ederiz.

İnsanların seçimle kamu düzeni oluşturma çabası çok eski olmakla birlikte ancak bu kadar evrilmişken benim şakalarım şaka bile sayılmaz artık. Zamanımızdaki sistemle karşılaştırabileceğimiz ilk seçimler bizim yan komşuda olmuş. Biliyorsunuz ben ülkenin en batısında ikamet ediyorum, yan komşu Yunan. Antik dönemde M Ö 754 yılında Yunan şehir devletlerinden Spartalılar kamusuna hem seçme hem seçilme hakkını tüm vatandaşlarına tanımış. Bilin bakalım "TÜM" vatandaşlar ifadesinin içine kimler girmiyor?

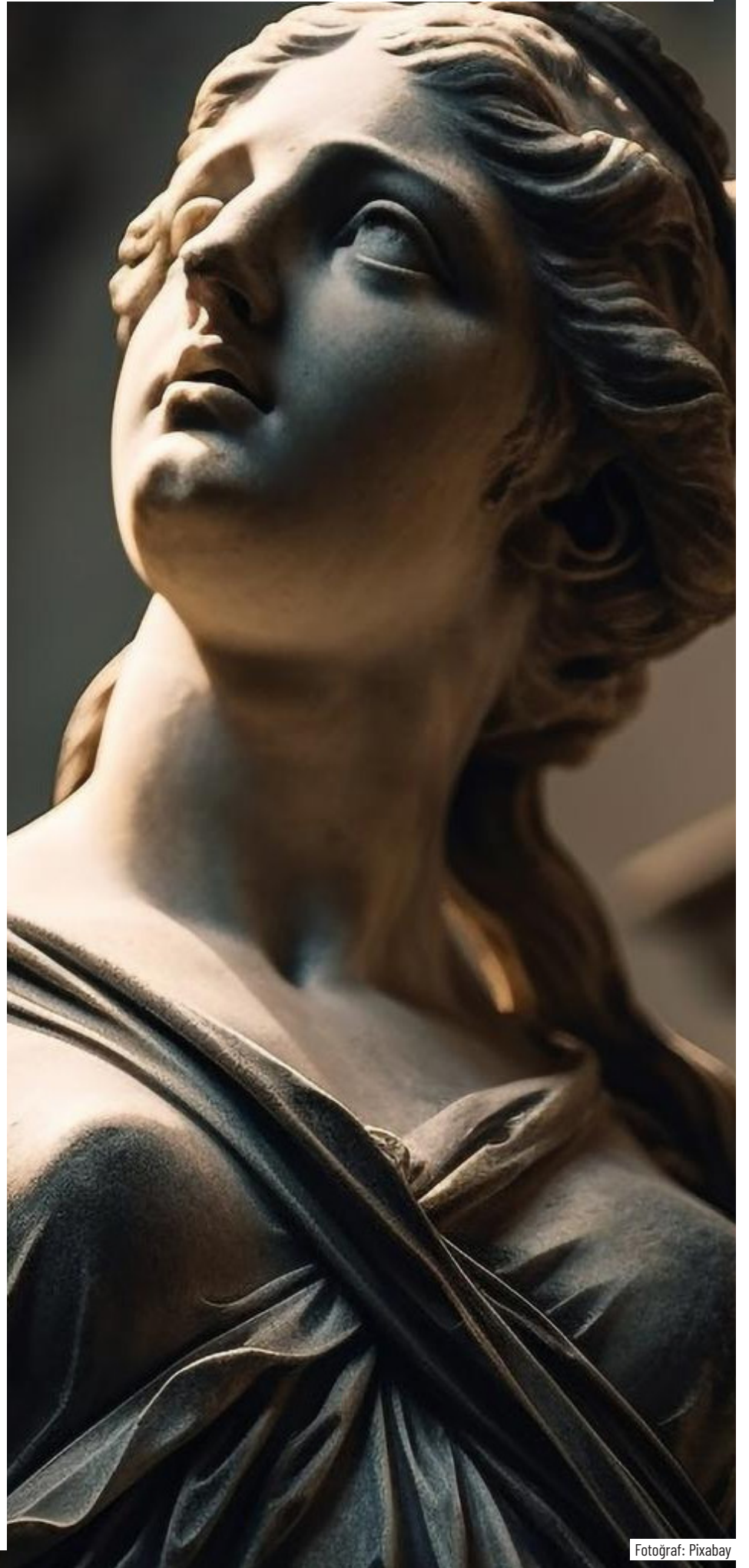
Bir bilmecem var okurlaaaaar
Acaba nedir nediiiiirrr?
Çalışmak denince akla
Hemeen onuuun adı gelir
İpucu: Birilerinin çocukları doyurup, çamaşırları yıkaması ve oy kullanırken çok yorulan "TÜM" vatandaşlara yemek yapması gerek.

Bildiniz.
Başa dönecek olursak. Nihayet 1930'dan beri aday olabilmelerine rağmen kadın belediye başkan adaylarının posterlerine yapılan yorumları duyunca eğer yepyeni bir şey olacaksa bizim kendi içimizden gelen derin bir inanç ve destekle olacağını düşünüyorum.

Hizmet edebilecek bir makama gelmiş hemcinslerimizin kusurunu bulmaya değil, varsa eğer yapıcı eleştirilerimizi iletip destek olmaya çalışmalıyız. Bu anlamda bir "kadın eli" değmeli dünyamıza.

Şefkatli, onaran, cesur.
Bu seçimde olmadıysa bir dahakine... Ta ki umut etmek için sihirbazlara ihtiyacımız kalmayınca kadar.

* filizy63@gmail.com

Kadına şiddette

'kovuşturmaya

yer yok'muş!

Görsel: Canva Pro Kolaj

Yasemin ÖZDURMAZ
Esenyalı-İstanbul

Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri artarak devam ediyor. Her yıl yüzlerce kadın şiddet gördüğü, boşanmak istediği için derneğimizin, Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinin dayanışma ağına başvuruyor. Bize ulaşan birçok kadının yaşadıkları, sistematik şiddetten kurtulmak için harekete geçtiklerinde aslında adım adım nasıl ölümle karşı karşıya kaldıklarını da gösteriyor.

Mart ayı içerisinde iki günde 5 kadın evli olduğu erkekler tarafından katledildi, 3 kadının da ölü mü şüpheli olarak kayıtlara geçti. Basında yer alan haberlerde birkaç satırla değinilip geçilen kadın cinayetleri artık çok fazla kamuoyunda gündem olmuyor ve bir süre sonra unutuluyor. İktidar, kadın cinayetleri artarken hukuki düzenlemeler yapmadığı gibi var olan yasaları da etkin bir şekilde uygulamıyor.

Bir yıl içerisinde sadece yaşadığımız mahallede üç kadın evli olduğu ya da boşandığı erkekler tarafından katledildi. Şiddet gördüğü için şikâyetçi olduğu soruşturmada takipsizlik kararı çıktığı gün öldürülen Tülay Erşahin gibi Sevilay öldürüldükten sonra evine, failinin beyanının esas alındığı ve "kovuşturmaya gerek yoktur" kararı geldi.

Yaşanan kadın cinayetlerinin ardından öldürülme tehlikesine karşı gizli-

lik ve koruma kararları ile yeni bir hayat kurmaya çalışan kadınların psikolojilerinin olumsuz etkilendiğini "Sıradaki ben mi olacağım?" korkusunu yaşadıklarını biliyoruz. Bu korku ve panikle derneğe ulaşan kadınlardan sadece ikisinin anlatıkları isimleri farklı olsa da öldürülen kadınların yaşadıkları süreçlerle ne kadar benzer olduğunu gösteriyor.

MAHKME ELİYLE HAZIRLANAN ŞİDDET ZEMİNİ

Nil, evliliği boyunca şiddet görmüş. Her boşanmak istediğinde sürekli çocuklarıyla tehdit edilmiş. "İlk boşanmak istediğimi söylediğimde hatalı olduğunu bildiği için kabul etti. Beni aldatmıştı, şid-

det uygulamıştı, sorumsuzdu. Ama boşanma davası açmak istediğimde tehdit etmeye başladı. Şiddet gördüğüm evde kalmaya devam ettim." Nil bir süre sonra tekrar boşanmak için harekete geçtiğinde yine şiddet görmüş ve çocuklarını vermemle tehdit edilmiş. Şiddet gördüğü evden gitmeyi düşündüğü için darp raporu almış ama şikâyetinde bulunduğu adam ile aynı evde yaşamaya devam etmiş. "3. defa boşanmaya kalkıştığımda karşı taraf daha da sertleşti. Bu sefer çocuklarımı da alıp yeni bir hayat kurmak için evi terk ettim. Boşanma davası açtım, çocuklarımla birlikte bir ev tuttum. Ama bu sefer de yeni kurmaya çalıştığım hayatımla ilgili sürekli tehdit etmeye başla-

dı. Evimi bastı, duvarımı taşıladı, silahla tehdit etti." Nil, sosyal medyada sürekli silah görselleri paylaştığı için fotoğrafların ekran görüntüleriyle mahkemeye başvurduğunda savcılıktan "kovuşturmaya yer yoktur" kararı verildiğini söylüyor.

Hayatı boyunca şiddetten kaçmaya çalışmış çoğu kez farklı illerde sığınma evlerinde kalan Seyran, boşanmaya karar verip dört çocuğuyla kendine yeni bir hayat kurmak istediğinde eşi yeniden karşısına çıkmış. "En sonunda boşanmaya karar verdim ve dört çocuğumu da yanıma alarak buraya geldim. Ama burada da rahat bırakmadı beni. Dayanışma ile kurduğum evime yerleşmeye çalıştı. Bana yardım eden insanları da tehdit etti. İş bulduğumda iş yerini basıyor. Gündelik işlere merdiven temizliğine gidiyorum çocukların karınlarını doyurmak için. Ama orda peşimi bırakmıyor. Boşanmamak için her yolu deniyor. Sürekli silahla öldürmele tehdit ediyor."

Kısa bir süre önce bo-

şanmak istediği eşi tarafından çocukları kaçırıldı. Seyran bu süreçte çocuklarını bulmak için savcılığa başvurduğunda evlilik birliği devam ettiği için "çocukların babası" denilerek "Kovuşturmaya gerek yok" deniliyor. Uzaklaştırma kararı olmasına rağmen polis boşanma akdi gerçekleşmediği için bir şey yapamayacağı yönünde yanlış bilgi veriyor.

Seyran'ın ve çocuklarının yaşadıkları yoksulluktan ve şiddet sarmalından kurtulabilmesi için barınma, güvenlik ve ekonomik sorunlarının çözülmesi gerekiyor.

KADINLAR KAÇARAK YAŞAMAYA MAHKUM EDİLİYOR

Kadınlar ayrılmak istediklerinde şiddet gördükleri evlerden hemen kurtulamıyorlar. Evden ayrıldığında bu sefer de boşanma süreci ile uğraşmak zorunda kalıyorlar. Çekişmeli boşanma davalarının en az üç yıl sürdüğünü, bazı davaların çok daha kronikleştiğini biliyoruz. Dernekte yıllardır böyle durumlarla karşı karşıyayız. Kadınlar uzun bir süre tehditlerle ölümle burun buruna aynı evde yaşamak zorunda kalıyor. Şiddet tamamen dayanılmaz bir hale geldiğinde de diğer adımlar başlıyor. Birçok kadın ya öldürülüyor ya da izini kaybettirmek zorunda kalıyor. Koruma kararları, gizlilik kararlarıyla hayatını sürdürmeye çalışıyor. Bu durum kadınların mutsuz olmasına, kimseye güven duymamasına, çocukların da travmalarla büyümek zorunda olmasına sebep oluyor.

Kadınların şiddet döngüsünden kurtulabilmeleri için şiddet gördükleri andan itibaren ekonomik, sosyal olarak etkili destek sistemlerinin oluşturulması gerekiyor. Kadınların ve çocukların yeniden bir hayata başlayabilmesi için istihdam güvencesi, barınma, ücretsiz ve nitelikli çocuk bakımı, hızlı ve etkin yargı süreçleri, yerinde ve yerel sosyal hizmetler gibi acil ihtiyaçların karşılanması konusunda sorumlu olan devletin bu sorumluluklarını yerine getirmeli.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Medeniyetin ve yoksulluğun şehri:

URFA

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Merve KARATAŞ
Urfa

Sehrin ortasında sırasıyla dizilen emekçi mahalleleri; mahallelerin, her şeye rağmen neşesinden ödün vermeyen çocuklarla hareketlenen engebeli sokakları, sokakların her yağmur yağdığı anda su altında kalan yoksul evleri; evlerin, gün ışığı pencereden düştüğü vakit uyanıp türlü türlü dertlerle boğuşsa da yaşamdan hala umudu olan kadınları...

Köklü bir geçmişe sahip ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Urfa, aynı zamanda yoksulluğun ve işsizliğin çok yüksek seviyelerde gezdiği, yaşam koşullarının özellikle kadınlar açısından hayli zor olduğu bir şehir. Urfa'nın en büyük ilçesi olan Haliliye'de birkaç hafta içinde çaldığımız binlerce kapının ardındaki geçim derdi, o kapının eşliğini de kırarak deyim yerindeyse Urfalı kadınların hayatını 'zindana' çevirmiş durumda. Sokakta denk geldiğimiz ya da kapısını bize sonuna kadar açan, misafirperverliğiyle içimizi ısıtan tüm kadınların dilinden dökülenler de hemen hemen aynı. O halde Urfa'yı, Urfalı kadınlardan dinleyelim.

HER EVE BİR İŞSİZ

Henüz 30'larında olmayan, elinde çocuğuyla Süleymaniye Mahallesi'nde bir sokağın köşesini dönerken denk geldiğimiz Emine gözleri dolarak, "Eşim yok, çocuğuma tek başıma bakıyorum. İş desen bulamıyorum. Birkaç saat önce bana yardımcı olurlar diye belediyeye gittim. Azarlayarak kovdular beni. Dilenciymişim

gibi davrandılar. Dönerken kızım aç kalmamın diye bir simit aldım. Şimdi cebimde sadece 4 lira var" diyerek anlatıyor yaşadığı yoksulluğu.

Akşam saat 10'da işten yorgun argın dönerken karşılaştığımız Ayşe, sonraki gün bizi evine buyur ettiğinde onun da anlattıkları için bir başka boyutunu gösterdi: "Güzellik merkezinde, haftanın 6 günü temizlik, yemek ve çay servisi yapıyorum. Günde neredeyse 12 saat çalışmama rağmen asgari ücretin yarısını alıyorum. 3 çocuğum var; biri okuyor, diğerleri işsiz. Eşimin ustalık belgesi olmasına rağmen iş bulamıyor. Bu memlekette hangi eve girseniz mutlaka bir işsiz vardır. Biz de 5 kişi bu ücretle geçinmeye, kredilerle ayakta kalmaya çalışıyoruz. Askerdeki oğluma para yollayabilmek için geçenlerde küpemi sattım." Ayşe'nin dediği gibi çaldığımız her kapının ardında, bir işsizle daha karşılaştık.

'BU YAŞADIĞIMIZ HAYAT MI?'

Asgarinin altında bir ücrete çalışan tek kadın Ayşe değil, böyle çalışan kadın oranı oldukça yüksek. Devteyisti Mahallesi'nin, yüzlerce dükkanın sıralandığı, kalabalık caddesinde büyük bir giyim mağazasında çalışan 16'sındaki Betül de günün yarısında çalışıp asgari ücretin yarısını bile alamayanlardan. Üstelik bayram yaklaşıyor diye gece yarısından sonraya kadar molasız, yoğun bir şekilde çalışıyor. Biz renkli elbiselerin arasında dolanırken "Bu yaşadığımız hayat mı şimdi?" diye soruyor.

DÖRT DUVAR İÇİNDE HAPİS

Emekçi mahallelerindeki yetersiz okul sayısı, olmayan ASM'ler ve sos-

yal alanlar da kadınların yaşadıkları sorunların önemli bir parçası. Bağlarbaşı Mahallesi'nde seçim yaklaştı diye düzeltilcek yollar için yığınla getirilen kilit taşlarının üstünde çocuklar eğlenedursun biz de pencereden anneleriyle sohbet ediyoruz. Dert çok, kadınlar öfkeli, bıkkın: "Çocuklar bu taşların üstünde oynuyor çünkü mahallemizde bir park yok. Parkı bırak, sağlık ocağı bile yok. Diğer mahalledeki sağlık ocağına gidene kadar çocuğum daha beter hasta oluyor. Seçim zamanı iki kilit taşı dizdiler diye belediye mi oldular? Bu halk yokluktan kırılıyor, yıllardır uğradıkları yok." Pencereden sohbetimize dahil olan bir başka kadın ise kadınların sosyalleşmek için bir alanının olmadığına değiniyor: "Bütün gün bulaşık yıka, yemek yap, çocuğa bak... Şimdi Ramazan ayı diye mahalledeki kadınlarla cüz buluşması yapıyoruz, kendime bu sayede 2 saat de olsa zaman ayırıyorum. Onu da saymazsak dört duvar arasında geçiyor hepimizin günleri. Şöyle huzur bulacağımız, eğleneceğimiz yerler olsaydı keşke."

Bir başka mahallede evine ziyarete gittiğimiz, eşi inşaat işinde çalışan, 3 çocuklu Mukaddes ise okulların nitelik ve nicelik olarak yetersizliğinden şikayetçi: "Koskoca mahallede sadece 2 ilkokul var. Kızım 60 kişilik bir sınıfta okuyor. İkinci sınıfta ve hala okumayı bilmiyor. Ne çocuğa ne de öğretmene kızabiliyorum. Zaten verilen eğitim çok kötü, üstüne sınıflar kalabalık olunca öğretmen de yetişemiyor."

DETLER DE İSTEKLER DE AYNI

Özak direnişini Tiktok'tan takip ederken "Keşke ben de orada olsay-

dım" diyerek direnen işçilere imrenen Fatma, mahalledeki uyuşturucu problemi ve sokakların güvensizliğinden dert yanan Zeliha, 4 çocuğunu üniversite bitene kadar binbir emekle okutup iş bulamadıkları için yakının Adile, iş bulamayınca "Üç kuruş da benden olsun" diye yazma kenarı, boncuk işi yapan kadınlar... Daha pek çok şey anlatmak mümkün. Sennur Sezer Sayrı şiirinde der ya, "Artar, eksilmez şu dert! Kadınlar hep çocuklarının ardında yalın ayak. Kadınlar pencerelerde. Yazık, hep ucuz yakınmaları. Ama çare..." Urfa'daki kadınların da dertleri çok ve benzer. Dertleri kadar duygu ve istekleri de... Yaşadıkları bu hayata karşı hepsi öfkeli ve bıkkın; hepsi bu yoksulluk ve yokluk değişsin istiyor, "Artık geçim derdiyle yatıp kalkmayalım" diyorlar. Bu değişim ne zaman olacak bilinmez ama nasıl geleceği çok açık, bizlerle. Bizi bu yaşam mahkum edenlere, cebimizde 4 lirayla dolaşmayı reva; saatlerce çalıştırıp üç kuruşu lütuf görenlere, mahallemize bir okulu, parkı çok görenlere sırtımızı dönme zamanı gelmedi mi?

"Uzakta dön yakındı dön çevreydi dön

Yasaktı yasaydı töreydi dön
İçinde dışında yanında değilim
İçim ayıp dışım geçim sol yanımda sevgi

Bu nasıl yaşamaydı dön"*

Ne dersiniz kadınlar, dönelim mi yüzümüzü birliğe, beraberliğe? Dönelim de değişsin mi bu düzen? Dönelim de gelsin mi artık geçim derdiyle yatıp kalkmadığımız güzel günler?

*Gülten Akın, Kestim Kara
Saçlarımızı şiiri

Yoksulluğun yarattığı köleler olmayacağız

Belediye işçisi bir kadın İzmir

Kadın işçiler olarak gece gündüz demeden çalışıyoruz. Çalışmak için geceleri de sokaklarda olabiliyoruz; güvenli mi diye düşünmek aklımızdan geçmiyor. Geçim derdi var. İnsan gibi yaşayalım diye, çalışmak zorundayız. Çalışma koşurmacasında yaşayacak zaman kalmadığını ve sağlığımızdan olduğumuzu düşünmüyoruz.

Uzun zamandır çektiğimiz yoksulluk, bırakın insan gibi yaşamayı, toplumu altüst etmiş durumda. Hırsız birken bin oldu, açlar bin ken 10 bin. Geçinmek zor. Banka faizleri tefecileri, mafyaları geçti. Hoş, asıl mafya baştakiler oldu.

EMEKLİ DEMEK YOKSUL DEMEK

30 YIL özel sektörde çalıştım, emekli oldum. Çok zor şartlarda çalışıyordum. İşim çok ağır ve yorucuydu. Emekli olunca rahat edeceğim diye düşünürken tam tersi oldu. Daha da zor bir hayatım olmaya başladı maddi açıdan. Çünkü emekli maaşları sosyal, insanca bir yaşamı engeller durumda. Yine tekrar çalışma hayatına başlamak zorunda kalıyorum. Müşterilerime gidiyorum, masaj yapmaya devam ediyorum kolum çok ağrımaya rağmen. Geceleri koluma krem sürüp, sarıp yatıyorum. Sabah olunca tekrar masaj yapmaya devam etmek zorunda kalıyorum. Emeklilerin hayatı gerçekten çok zorlaştı. Emekli demek yoksulluk demek oldu. 30 yılın karşılığında sağlığımız gitti. Hâlâ bu düzende çalışmak zorunda olmak çok üzücü. Bayramın gelmesini bile istemiyoruz artık. Neden dersenez, torunlarımıza bayramlık alamaz hale geldik. Bayram harçlıklarını veremez hale geldik. Pazara gittiğimizde istediğimiz şeyleri alamıyoruz. Sadece günlük yemek yapabileceğimiz, soframızı doldurabileceğimiz şeyleri alabiliyoruz. Ne yazık ki çok acı bu yaşadıklarımız. Bu zorlu yaşamı değiştirmek için bir şeyler yapmalıyız artık.

**Sultan KARAKUŞ
ANKARA**

YARATILAN YALNIZCA YOKSULLUK DEĞİL

Biz sıradan insanları maşa olarak kullanıyorlar. Adamını bulanlar, işini yaptırıyor ömür boyu. Çok üzgünüm ama bu gerçeği herkes biliyor; adamın varsa bir yerde çalışabiliyorsun. Bu sistem belediyelerde daha çok işliyor tabii. Büyük başlardan tutun sıradan insanlara kadar hep bir adam bulmaca... Adamın varsa işin yürür; hastane işin olur, tanıdık ararız; işsiz kalırız, torpil yapacak adam ararız; normal yolla hiçbir işimiz olmaz.

Bu gidişle filmlerdeki gibi zombileşeceğiz. Her yerde şiddet, her yerde cinayet... Her gün duyuyoruz eşini öldüren, yolda "Kafam iyiydi" deyip ana kızı bıçaklayan...

Çok trajik sebeplerden ölümler yaşanıyor. Çocuklarımı okutuyorum ama hiç gözüm kalmadı eğitimde. Çünkü önce hayatta kalmalarını istiyorum. Hoş, okuyan onca gençlerimiz işsiz. Eskiden "önce eğitim" derdik, "Mesleğiniz olsun" derdik. Şimdi önce, "Ekonomik olarak ayakta durun" diyoruz.

İnsanlar karnımız doysun da isterse AKP gelsin diyebiliyor. Halbuki yaratılan sadece yoksulluk değil bu bilinçsizlik, bunu anlamıyorlar.

'BU HAYAT DEĞİL!'

Gelelim belediye çalışma sistemi-ne. Sahada çalışan kadınlar var. Ayda bir regl iznimiz var. 8 Mart'ta 1 gün izinliyiz. Mücadeleyle kazanıldı bu haklar. Ama kimse haklarını nasıl aldığı bilmiyor. Seviniyorlar sadece "izinliyim" diye.

"Ne istiyorsunuz?" sorusuna -o kadar yoksulluk var ki- "Çok şükür ne isteyelim işimiz var" diyorlar.

Haftada 45 saat çalışıp, geçim derdi nedeniyle 45 saat üzerine mesaiye kalyorlar. "Şükür" diyorlar, "aç değiliz."

Hayat sadece karın doyurmak değil bana göre. Dışarıda okuyan çocuğumu görmeye gidemiyorsam, evladımı sadece okul tatilinde geldiğinde, yılda iki sefer görebiliyorsam bu hayat değil!

Ben burada parasız kalsam da okur çocuğum, gönderirim harçlığını. Ama bu yaşam değil!

Çocuklarımı alıp bir sinemaya gitmeyi 5 yıl olmuştur. Ayda bir sefer çocuklarımla yemeğe gitmek mi, nerede! Bir de ben tek ebeveynim, eşimden ayrıldım, 2 çocuk okutuyorum. "Hayat size güzel" deniyor da bu değil ki hayat. Ben ayda bir pazar çalışmıyorum. Bu ay 31 gün çekiyor ve ben bir pazar günü evde kaldım.

Artık yorgun düşüyoruz, yaşımız 40 ama hayat bitmiş, sağlığımız yok. Tek yaptığım çalışmak; kirani, faturalarını, okul masraflarını ödeyebiliyorsan hayat güzel diyoruz.

Belediye emekçileri, "Çalışma saatleri haftalık 40 saate düşürülsün" diyemiyor. 45 saat çalışıp, üstüne 30 saat mesai yapıyor. Fazla mesai ama iyi para alınıyor. Yoksulluk insanlığı öldürdü. Köleler yarattı. Faturaların, kiralardan kölesi olduk. O nedenle başta 1 Mayıs olmak üzere, ekonomik taleplerle beraber insanca yaşam istemek zorundayız. Bunun için mücadeleyi örgütlemek zorundayız, en başta da biz kadınlar...

'İTİRAZIMIZ VAR'

Ben hastanede, temizlik bölümünde çalışan bir işçiyim. Ağır koşullar altında çalışıyoruz. Kadrolu çalışmaya geçmemize rağmen hiçbir görev tanımımız yok. Temizlik dahil her işi yapıyoruz; tomografi, emar, ultrason gibi bölümlere hasta götürüyoruz. Yönlendirme işçisinin yapması gereken işleri de biz yapıyoruz. Malzeme taşıyoruz.

Hastanede kadın işçiler, bedenlerini çok zorlayan işlerde çalıştırılıyorlar. Geceleri hastanenin yoğun bakım servisinde, ağır koşullarda mesai yapıyoruz. İşbaşı yaparken, "Vücudumuzun ağrımayan yeri yoktur", "Bu dertler yüzünden emekli olduktan sonra uzun yaşayamayız" diye dert yanıyoruz. Serviste birkaç işçi koşturuyoruz. Diğerleri birilerinin yandaşı, yakını, akrabası olunca şeflerimiz tarafından kollanıp, korunuyorlar. İş yerimizde sendika var, ama sözde. 1 Mayıs yaklaşıyor, buna dair hiçbir duyuru, çalışma, örgütlenme yok, bunu dert de etmiyor. Her ay maaşlarımızdan sendika aidatları peşin kesiliyor ama iş yerinde yaşadığımız sorunların çözümüne ilişkin hiçbir adım atılmakta. Başımızdaki şefler, sendika yöneticiliği de yaptıkları için iş yerinde yaşanan günlük sorunları görmezden geliyor. Uzun ve yorucu iş yaşamında, tüm işler birkaç insanın üzerine yıkıldığı için işin paylaşılmasını istediğimizde kendi yandaşlarını koruyorlar.

Tabii yaşadıklarımıza itirazımız var. Bu 1 Mayıs'ta iş yerinde, alanlarda taleplerimiz etrafında örgütlenmeye, bir araya gelmeye ihtiyacımız var. Yaşasın örgütlü mücadelemiz, yaşasın 1 Mayıs.

**Temizlik işçisi bir kadın
ANKARA**

23 Nisan'da neşe doluyor mu insan?

Hatice YILDIZ
Antep

Kafası sac büküm makinesi- ne sıkıştığı için hayatını kaybeden 14 yaşındaki MESEM öğrencisi Arda... Henüz mayıs başında okulu bırakıp pamuk işçiliğine gitmek zorunda kalan Beritan...

Tarladan arta kalan zamanlarda 35 derecenin üzerindeki sıcaklarda, çadırda, öğretmenlerinin verdiği test kitaplarıyla sınava hazırlanan Emine...

Nasır tutmuş elleriyle “öğretmenim elleriniz ne kadar yumuşak, bana da krem sürer misiniz?” diyen Aysel...

Beslenmesini çıkarmaya utandığı için beslenme saatleri gelsin istemeyen Ahmet...

Daha iyi bir yaşam için kaçak yollarla yurt dışına gidecek amcasının oğluyla henüz 14 yaşında evlendirilen Halide...

Yoksulluğundan faydalanan şehirli mağandaların orta okulu bitirir bitirmez, bin bir vaatle okuldan uzaklaştırdığı Yağmur...

6 kişi ile tek odalı konteynırda ders çalışmak zorunda olan Muhammed...

Okulun hemen yanındaki parkta tanıştığı birinin sentetik uyuşturucuya alıştırdığı Cemal...

Endüstrisi meslek lisesinde olduğu için staj adı altında üç kuruşa çalıştırılıp okul ortamından uzaklaştırılan Ahmet...

Okuluna taşınmalı eğitimle gelen ve sadece depremzede çocuklara verilen, aslında pek de iyi olmayan o yemeğin bile kokusuna hasret Zeynep...

VERİLERLE ÇOCUKLAR

Bir 23 Nisan'a daha böyle girecek binlerce çocuk. Bu tabloyu son yılları

Türkiye tablosunun içerisinde yer alan milyonlarca çocuğa, 'Bugün 23 Nisan, neşe doluyor insan' şiirini, yine bu çocuklardan biri okuyacak belki de aç bir mide ile...

Fotoğraflar: Evrensel

kapsayan bazı istatistiki verilerle somutlaştıralım.

■ İHD'nin de dikkat çektiği, TÜİK'in UNICEF ile yaptığı protokol gereği yayınladığı “Çocuk, Yoksulluk ve Yaşam İstatistikleri”ne göre 2022 yılı sonu itibariyle 9,4 milyon çocuk, yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında.

■ 2022 yılı boyunca gelir grubu fark etmeksizin çocuklar, en çok “ekmek ve makarna” tüketmiş.

■ Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı'nın yayınladığı Açlık Haritası verilerine göre de 5 yaş altı çocukların yüzde 1.7'si akut yetersiz beslenme, yüzde 6'sı kronik yetersiz beslenme yaşıyor.

■ Türkiye'de son 22 yılda 19 yaş altı doğum yapan kız çocuğu sayısı 2 milyon 88 bin 925 oldu. Bu tarih aralığında doğum yapan kız çocuklarının yüzde 27,62'si 17 yaşından küçük.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan örgün eğitim istatistiklerine göre 1 milyon 738 bin öğrenci örgün eğitim sisteminin dışında.

■ Okula giden her 100 çocuktan 9.1'i okulu terk ediyor. Elbette ki okul terk oranları yoksulluk yaşayan çocuklar arasında çok daha yüksek.

MEB ELİYLE ÇOCUK İŞÇİLİK

■ TÜİK verilerine göre 5-17 yaş grubunda ekonomik faaliyette çalışan çocuk sayısı 720 bin. Ancak bu sayısının gerçekte çok daha yüksek olduğu tahmin ediliyor ki MEB'in hayata geçirdiği MESEM'ler eliyle çalıştırılan bir milyonun üzerine ulaşan çocuk işçi ise bu istatistiğe dahi değil.

■ 2023-2024 eğitim öğretim yılının ilk 6 ayında ucuz işgücüne kapı açan MESEM'ler aracılığıyla işyerlerinde çalıştırılan, yaşları 14 ile 17 arasında değişen 8 çocuk hayatını kaybetti. Elimizde açıldıkları günden bu yana kaç çocuğun hayatını kaybettiğine ve yaralandığına dair de kesin veri bulunmuyor.

■ Gerek din derslerinin sayılarının artırılması gerekse derslerin içeriklerinde yapılan değişikliklerle bilimsel ve laik eğitimden giderek uzaklaşıldı. 2012-2013 eğitim-öğretim yılında başlayan 4+4+4 sistemiyle imam hatip orta okulları ve liselerinin önü açıldı ve bazı okullar imam hatibe dönüştürüldü. Anadolu ya da fen liselerine yerleşemeyen öğrenciler, zorla imam hatip liseleri, meslek liseleri ve özel okullara yönlendirildi.

■ 2021 yılında imzalanan “Çevre me duyarlıyım değerlerime sahip çıkıyorum (ÇEDES)” protokolü ile Millî Eğitim Bakanlığı, okullardaki öğrencilere “değerler eğitimi” vermesi için “manevi danışman” olarak imam, vaiz, din hizmetleri uzmanı ve Kur'an kursu

öğretmenleri atamaya başladı. ÇEDES'in kapsamı 2022-2023 eğitim öğretim yılında genişletildi. İmam dışında müezzin, vaiz ve müftülük personeli de okullarda görevlendirildi.

■ AKP'nin 22 yıllık iktidarında, 17 kez eğitim sistemi, 9 kez Milli Eğitim Bakanı değişti ve eğitim-öğretimin gerek içeriği gerekse niteliği her yıl değişmeye devam ediyor. Sık sık yenisi denenen sınav sistemlerini ne veli ne de öğrenci takip edebiliyor artık. Öğretmenler bile uyum sağlamakta zorlanıyor.

■ Liselere giriş sınavlarına hazırlık amacıyla basılmış kaynak kitapların, okullarda öğrencilere aldırılması yasak ancak ders kitapları bu sınavlarda başarı göstermek için tek başına yeterli olmadığı gibi, iktidara yakın yayınevleri ise “yasak” olmasına rağmen pek çok okulla anlaşmalar yapıp, piyasada bir tekelleşme yaratmaya devam ediyor.

PARASI OLANA EĞİTİM

■ 2014 yılından itibaren dershanelerin kapatılması ve özel okullara dönüştürülmesinin ardından etüt eğitim merkezi adı altında çok sayıda özel eğitim kurumu açıldı ki denetimsiz, merdiven altı diye tabir edilen kurumların sayısında ise inanılmaz bir artış meydana geldi. Bir yandan MEB'e ayrılan bütçe giderek azalırken diğer yandan devlet okullarının büyük çoğunluğunun en temel ihtiyaçları bile karşılanmazken özel okullara “teşvik” adı altında ciddi paralar aktarıldı. 2002 öncesinde yüzde 2 özel okul oranı yüzde 25'leri buldu.

■ Bugün imkanı olan çocuklar özel okullar, özel dersler, etüt eğitim merkezleri ile merkezi sınavlara hazırlanırken, düşük gelir grubunda yer alan çocuklar ise bu adaletsiz yarışın içerisinde kendisine yer bulmaya çalışıyor. Elazığ'daki çoban Muhammet'in LGS'de Türkiye ikincisi olması gibi pek nadir “başarı öyküleri” medyada servis edilerek iyi bir eğitim almayı hayal bile edemeyecek çocuklara ve onların ailelerine “yoksul da olsanız başarılı olabilirsiniz, umudunuzu kaybetmeyin” mesajı veriliyor.

■ Maraş merkezli depremin ardından, depremden etkilenen şehirlerdeki pek çok çocuk/öğrenci halen temel ihtiyaçlarından mahrum. Evleri yıkılıp konteynırda kalmaya devam edenler de var, okulları yıkıldığı için taşınmalı eğitimle 50-60 kişilik sınıflarda eğitime devam etmeye çalışanlar da.

Bu tablonun içerisinde yer alan milyonlarca çocuğa, “Bugün 23 Nisan, neşe doluyor insan” şiirini, yine bu çocuklardan biri okuyacak belki de aç bir mide ile...

Annemle Geçen Yaz:

Suya girecek misin?

Fotoğraflar film fragmanından alınmıştır

Elif Sude AKINCI

Brezilya nüfusunun yaklaşık 6 buçuk milyonunu kapsayan, çoğunluğunu siyahi kadınların oluşturduğu ücretli ev işçiliği, Brezilya'nın köleci geçmişin bir uzantısı ve kadınların istismara en açık olduğu çalışma alanlarından biri. Brezilya'daki kadın mücadelesinin en önemli kazanımlarından olan ücretli ev işçiliğinin yasayla düzenlenmesi sayesinde Nisan 2013'te Brezilya'daki ücretli ev işçilerinin hakları güvence altına alındı ve haklarının diğer işçilerin haklarıyla eşitlenmesi sağlandı. Yönetmenliği Anna Muylu-ert'in üstlendiği "Annemle Geçen Yaz" ise tam da bu dönemde çekilmeye başladı.

Annemle Geçen Yaz, bir burjuva ailesinin evinde hizmetçilik yapan Val'in 10 senedir görmediği kızı Jessica'nın üniversite sınavına girmek için Sao Paolo'ya gelmesiyle birlikte evdeki dengelerin nasıl değiştiğini konu ediniyor. Val, tıpkı kendi sınıftan birçok kadının yapmak zorunda kaldığı gibi, kızını bırakıp çalışmak için Sao Paolo'ya taşınıyor. Burada yatılı olarak hizmet veriyor, evin oğlu Fabinho'nun bakımını üstleniyor, aile bireylerinin ışığı kapatma, su getirme gibi günlük isteklerini bile yerine getiriyor. Öyle ki, film boyunca Val'in kıpırdamadan durduğunu gördüğümüz süre kısıtlı.

Film, bir havuz sahnesiyle açılıyor. Bu rastgele bir tercih değil, olaylar bu havuzun etrafında geliş-

yor. Küçüklüğünü izlediğimiz Fabinho, Val'i havuza davet edince Val "Benim suya girecek mayom yok" diyor. İleride de kendi kızına evdeki havuz davetlerini böyle reddetmesi gerektiğini sıkı sıkı tembihliyor. Daha sonra küçük Fabinho annesini kastederek, aynı zamanda filmin isminin orijinal dilindeki karşılığı olan "Ne zaman dönecek?" sorusunu soruyor. Ve bu soru film boyunca farklı özneler tarafından tekrarlanmaya devam ediliyor. Burada annesinden mahrum kalan tek çocuk Jessica değil, Fabinho da aynı durumda. Annesi Barbara, sosyete modasına yön veren isimlerden biri, çok yoğun çalıştığı için Fabinho'nun bütün bakımını Val üstleniyor. Onu besliyor, onunla ilgileniyor, aşk hayatını dinliyor. Sanki kızını bırakıp gitmenin suçluluğunu Fabinho ile bastırıyor.

SINIF AYRIMININ MEKANSAL SINIRLARI

Val neredeyse aileden biri haline

geliyor, ama emirlerin kim tarafından verilir kimin tarafından alındığı fiziksel sınırlarla bile belli. Öyle ki ismi ilk Mutfak Kapısı olarak düşünülen filmde Val ve patronlarının arası mutfak kapısı gibi fiziksel sınırlarla sürekli ayrılıyor. Val'in hayatı mutfak ve bir sürü ıvır zıvırla dolu küçük yatak odasıyla sınırlı. Patronların yaşam alanlarının ise sadece içinden geçiyor, tam olarak orada bulunamıyor, oraları sadece yarım kapı aralıklarından deneyimliyor.

Eve yeni gelen Jessica ise onların masasında oturuyor, onların dondurmasından yiyor ve hatta misafir odasında kalmayı talep edecek kadar cüretkar davranıyor. Bir hizmetçinin kızıdan beklenilen aksine tüm alanlarda kendinden emin bir şekilde özgürce dolaşarak görünmez sınırları ihlal etmeye başlaması, evde bir gerilime neden oluyor. Jessica'nın çocuklar tarafından havuza atıldığı sahne ise bu ihlalin en üst boyutu. Havuz, çoğu zaman zenginliğin bir simgesi, proleter sınıfın asla

ulaşamayacağı bir şey olarak karşımıza çıkıyor. Burada da aynı şekilde. Onların dokunulmazlık alanı gibi sanki. Jessica'nın çocuklarla birlikte havuzda eğlenmesi Barbara'yı çileden çıkarıyor. Hemen havuza bakan adamı arayıp havuzda fare gördüğünü ve havuzun acilen boşaltılması gerektiğini söylüyor. Val'in havuza girdiği için Jessica'ya kızması üzerine Jessica "Bütün bunları nereden öğrendiğini bilmiyorum. Neleri yapıp neleri yapmayacağını. Bunun bir kılavuzu var mı?" diyor. Val ise "Kimsenin anlatmasına gerek yok, bütün bunları doğuştan biliyorum. Sen ise başka bir dünyadan gelmiş gibisin" diye cevaplıyor.

Kimsenin geçmeyi başarabileceğini düşünmediği Jessica'nın, üzerine bütün yatırımların yapıldığı Fabio'nun aksine üniversite sınavını geçmesi ailede başka bir şok daha yaratıyor. Bu olay üzerine Val daha önceden girmeyi aklından geçirmeye bile cesaret edemediği yarı dolu havuza giriyor. Bu sahne filmin en özel anlarından biri ve bir kutsama törenini andırıyor. Bu sahneyle birlikte Val'in kendine olan güveninin geldiğini ve sınıf bilincini kazanmaya başladığını anlıyoruz. Filmin sonunda Val'i kızı Jessica'yla birlikte tuttukları evde patronuna doğum günü hediyesi olarak aldığı fakat patronunun açıp ne olduğuna bakmaya bile yeltenmediği fincanlardan kahvesini keyifle yudumladığını görüyoruz. Her ne kadar "Bunları onlardan çaldım" deyip emeğine hâlâ yabancı olduğu anlaşılabilir, tablo birçok açıdan umut verici oluyor.

Sadece yaşlılık hastalığı değil:

Kemik erimesi

Fizyoterapist Rozalin GÜVENAL

Son yıllarda tüm dünyada ve ülkemizde sık görülmeye başlayan, kronik bir rahatsızlık haline gelen kemik erimesi her iki cinsiyette de görülmesine rağmen kadınlarda daha sık görülür ve hastalığın seyri daha hızlı ilerler durumda.

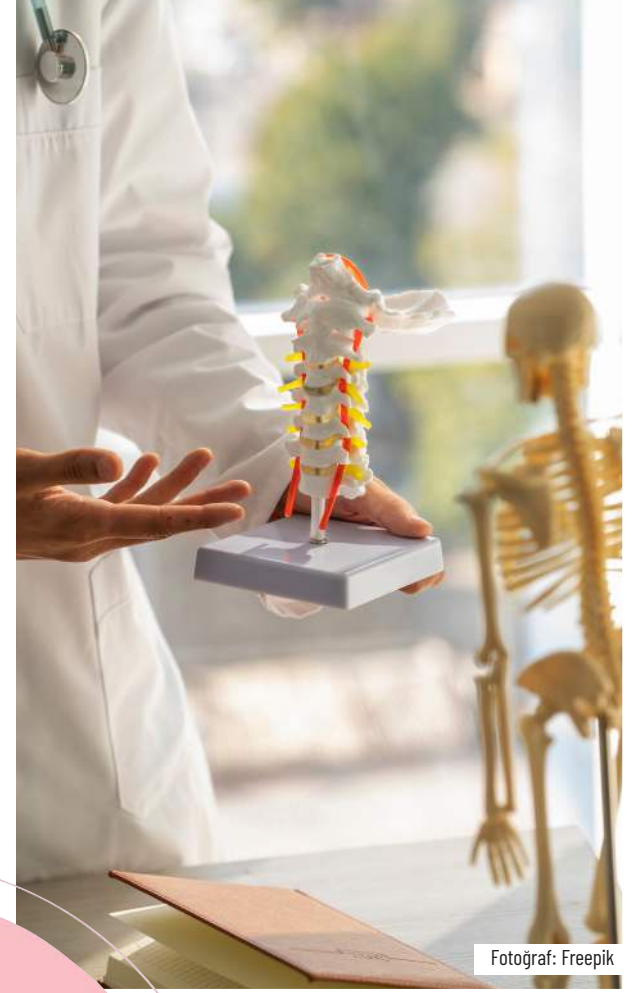
KEMİK ERİMESİ NEDİR?

Osteoporoz yani kemik erimesi kemik yapısının bozulması, mineral yapısında bozukluk oluşması ve kemik kütlesinin azalması ile karakterizedir. Kemikler, yaşam boyu yapım ve yıkım aşamalarından geçer. Eski kemik doku yıkılırken, yerlerine yeni kemik dokusu oluşur. Ancak bu döngü devam ederken kemik metabolizmasının bozulması, yıkım kadar yapımın devam etmemesi döngünün bozulmasına neden olur. Özellikle ilerleyen yaşlarla birlikte daha sık görülmeye başlayan kemik erimesi sadece yaşa bağlı olmayıp çeşitli faktörlerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkmaktadır.

FİZİKSEL AKTİVİTE VE EGZERSİZ ÖNEMLİ!

FİZİKSEL aktivite ve düzenli egzersiz yapan kişilerde kemik erimesi daha az görülmektedir. Son zamanlarda artan hareketlilik ve düzenli egzersize yeterli zaman ayırlamaması risk faktörlerindedir. Özellikle oturarak iş yapmak veyahut hep aynı pozisyonlarda çalışmak, ergonomik olmayan çalışma koşullarında çalışmak zorunda kalmak kemik kütlesinde azalmaya yol açmakta ve kas iskelet sistemine ekstra stres uygulamaktadır. Bunların yanı sıra postural yani duruş bozukluğunda da artış gözlenmektedir. Fiziksel aktivite ve egzersiz hem kemik yapımını uyarmakta, hem kas gücünü artırmakta ve hormonal dengesizliğin giderilmesinde etkisi bulunmaktadır.

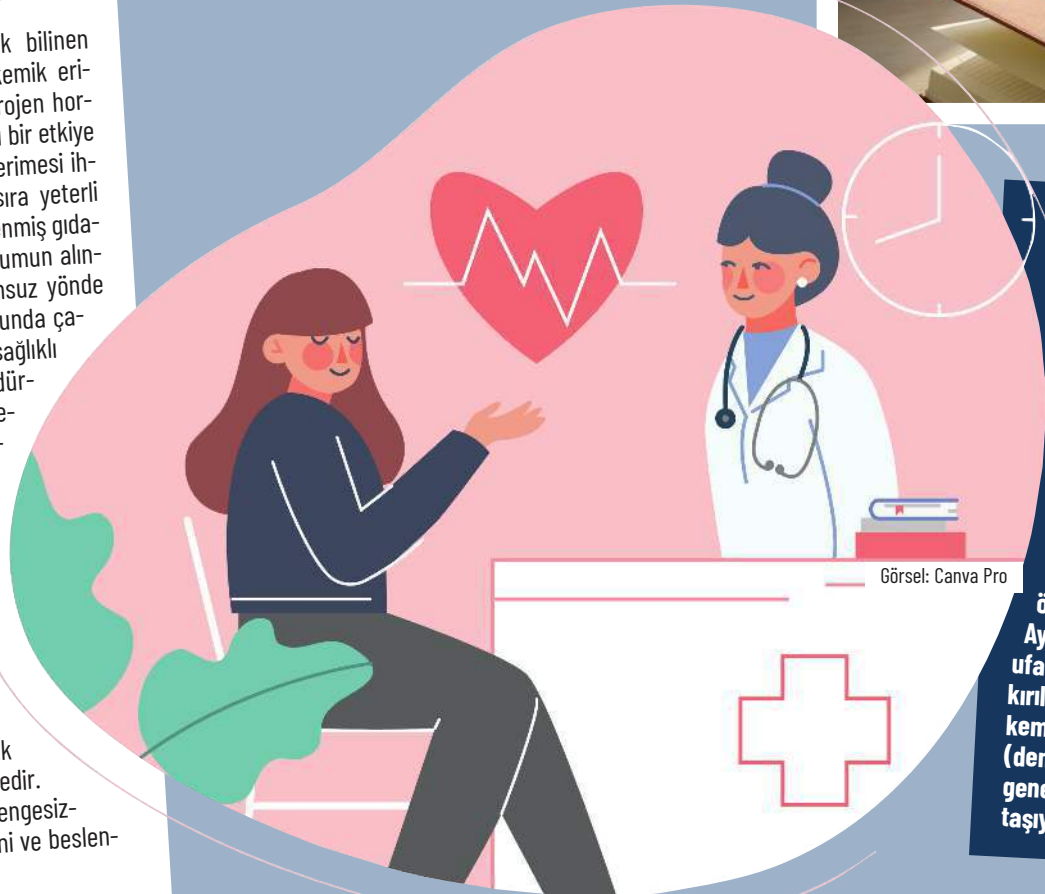
Kemik erimesinden korunmak sadece yaşlılıkta değil ana rahminden başlayıp tüm yaşam boyunca uygulanacak yaklaşımlar içermektedir. Erişkin dönemde kazanılmış kemik kütlesi ileri ki dönemlerde oluşabilecek kemik erimesini belirlemektedir. Kemik erimesi ciddi bir sağlık sorunudur ve yaşam kalitesini önemli ölçüde etkileyebilir. Ancak, uygun önlemler alındığında ve düzenli takip sağlandığında, hastalığın ilerlemesi önenebilir ve kemik sağlığı korunabilir.

Fotoğraf: Freepik

NE SEBEP OLUR?

KADINLARDA menopoz olarak bilinen östrojen hormonundaki azalma kemik erimesinin önemli bir nedenidir. Östrojen hormonu kemikler üzerinde koruyucu bir etkiye sahipken erken menopoz kemik erimesi ihtimali artırır. Hormonların yanı sıra yeterli beslenememe ya da sağlıksız, işlenmiş gıdalar ile yeterli D vitamini ve kalsiyumun alınmaması da kemik sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Yoğun iş temposunda çalışan işçi, emekçi birçok kadın sağlıklı beslenme alışkanlıklarını sürdürmekte hatta sağlıklı besin maddelerine ulaşmakta zorlanmaktadır. Yine kapalı ortamlarda bulunmak, çalışmak ve güneş ışığından yararlanamamak da D vitamini eksikliğine sebep olmaktadır. Bir diğer faktör olan stres birçok hastalık gibi kemik erimesinde de etkisini göstermektedir. Stres ve strese birlikte salgılanan kortizol hormonu kemik sağlığını olumsuz etkilemektedir. Kadınlarda stres, hormonal dengesizliğe yol açabilir ve uyku düzeni ve beslenme alışkanlıklarını da etkiler.

Görsel: Canva Pro

NASIL ANLAŞILIR?

KEMİK erimesi yavaş ilerler ve pek bulgu vermez. Bu nedenle düzenli kemik ölçümü yapılması, hormonal seviyelerin izlenmesi erken dönemde hastalığın belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması açısından önemlidir. Ayrıca kemik erimesine bağlı olarak en ufak travmaya maruz kalan kemikte kırılmalar görülebilir. Kemik erimesi teşhisi, kemik yoğunluğu ölçüm testleri (densitometri) ile konulur. Bu testler genellikle bel ve kalça gibi kırılma riski taşıyan bölgelerde uygulanır.

Erteleme nedenleri ve çözümleri

Sevil ARACI

2023 yılı Eylül ayında Eksik Parça Yayınlarından çıkan bu kitabı okumayı ve tanıtmayı, kitabı ilk çıktığında edinmeme rağmen; kitapta anlatılan duygular durumundan mustarip biri olarak erteledim tabii ki. Çünkü daha güzel vakitler bekledim kitabı daha iyi anlayayım, daha çok dersler çıkarayım, kafam daha yerinde olsun gibi gibi... Bu ayın dergisine kısımetsiz yazmak.

Kitabın girişinde psikolojinin edebiyattan doğduğu söylenerek Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar kitabına atıf yapıyor ve şu sözlerin altı çiziliyor: "Kötü bir resim asarım korkusu ile hiç resim asmadım. Kötü yaşarım korkusu ile hiç yaşamadım."

Bu cümleleri okuduğumda çok sevdiğim Behçet Necatigil'in "Sevgilerde" şiiri geliyor aklıma.

Sevgilerde

Sevgileri yarınlara bıraktınız

Çekingen, tutuk, saygılı.

Bütün yakınlarınız

Sizi yanlış tanıdı.

Bitmeyen işler yüzünden

(Siz böyle olsun istemezsiniz)

Bir bakış bile yeterken anlatmaya her şeyi

Kalbinizi dolduran duygular

Kalbinizde kaldı.

Siz geniş zamanlar umuyordunuz

Çirkindi dar vakitlerde bir sevgiyi

söylemek.

Yılların telâşlarda bu kadar çabuk

Gececeği aklınıza gelmezdi.

Gizli bahçenizde

Açan çiçekler vardı,

Gecelerde ve yalnız.

Vermeye az buldunuz

Yahut vakit olmadı.

Kitabın ismini ilkin "Yataktan Çıkmadığım Günler" koymayı düşünen yazar daha sonra "Erteleme" isminde karar kılıyor. "Neden Erteleriz, Ertelemeyi Çözmek Üzerine ve Sonuç" olmak üzere üç ana bölümden oluşan kitapta, erteleme nedenlerini anlatan sebepler irdelenerek erteleme sorununu çözmek ve hayatı kolaylaştırmak üzere öneriler sıralanıyor.

"Bir işi yapmak iki saat sürüyor, yapmamak saatler, günler, haftalar. Bu sürede bir başka işi yapıyor da değiliz çoğu zaman. Aktif olarak yapma-

makla meşgulüz."

Kitap, erteleme nedenlerinin arkasındaki psikolojimizi anlatıyor. Çünkü erteleme nedeni, zannedildiği gibi tembellik değil. Neyi nasıl ertelediğimiz, kendimizle ilgili çok önemli ipuçları saklıyor.

Kitap, erteleme doğasını anlamak ve erteleme davranışımızı değiştirebilmek adına çok önemli bir kaynak. Nihan Kaya, uzun dönem ağır depresyon yaşa-

yan, otizmlili bir kişi olarak kendi derdine üretmeye çalıştığı çözümlerden yola çıkarak erteleme sorununa sahip herkese tavsiyeler, basit ipuçları veriyor. Kitap konuşma dili ile yazıldığı için oldukça sade ve anlaşılır. Ama kitabın inşasının altında onlarca başka kaynak ve bir ömür süren yaşantı var. Oyle ki alıntı yapılan, bahsedilen eserlerin sayısı 50'yi geçiyor.

"Erteleme iç çocuğun korkmasıdır. Önemsemediğimiz için değil, fazla önemsemediğimiz için erteleriz" diyen yazar, Joseph

Chilton Pearce'in The Biology of Transcendence kitabından alıntı yaparak "Kanunun olmadığı yerde, utanma ve suçluluk hissi de olmaz. Ama şu da var: Eğer utanma ve suçluluk olmasaydı kanun ve kısıtlama hiçbir zaman ortaya çıkmayacaktı, çünkü bunlara ihtiyaç duyulmuyacaktı. Utandırılmak yerine sarmalanan, korkutulmak yerine sevilen çocukta farklı bir beyin, dolayısıyla da farklı bir zihin gelişir. Bu kişi bir başkasının ya da yaşayan dünyanın iyiliğine zarar verecek şekilde davranmayacaktır.

Peki bunu nereden bileceğiz? Tek yolu var: Hiç sınırlandırılmamış, kural konulmamış, eleştirilmemiş çocuklara bakmak. Bu konuyu işleyen belki en iyi kitap, Jean Liedloff'un Venezuela Yequana kabilesini anlattığı The Continuum Concept. Bu kabiledede çocuklar asla eleştirilmiyor, utandırılmıyor, sınırlandırılmıyor. Çocuk nasıl isterse öyle davranıyor ve herkes bunu normal görüyor. Büyüdüklerinde de utanma ve suçluluk hissetmiyorlar."

Son sözünde, "Bu kitap, mükemmel bir kitap değil. Hele bir sanat eseri hiç değil. Ama samimi bir kitap." diyen yazar, kitabının amacının erteleme doğasına dair bir ışık yakmak ve içimizdeki çocuğu sefkatle kucaklayabilmemizi sağlamak olduğunu ifade ediyor.

"Erteleme" özellikle bu sorunu yaşayanlar için ertelenmemesi gereken bir kitap.

Yazar : Nihan Kaya
Yayınevi: Eksik Parça Yayınları
Sayfa Sayısı : 195
İlk Baskı Yılı: Eylül 2023

1 MAYIS'A GİDERKEN OKUMALIK KİTAPLAR

BU ROMAN OLAN ŞEYLERİN ROMANIDIR

Suat Derviş

Bir dokuma fabrikasında sömürülen, bütün hakları gasp edilmiş bir avuç insanın hayatının anlatıldığı roman toplumsal gerçekçi çizimde yayımlanan ilk kitaplardan.

Bu Roman Olan Şeylerin Romanıdır, Tan gazetesinde 1937 yılında tefrika edilme-

ye başladığında toplumsal gerçekçi roman popüler bir tür değildi. Hatta köy ve taşranın dışına çıkıp şehir hayatını, kenar mahalleleri, fabrikaları anlatan roman yok denecek kadar azdı. Suat Derviş'i çalıştığı gazete muhabir olarak Sovyetlere gönderdiğinde romanı yarım bir şekilde, taslaklarıyla Kemal Tahir'e bırakmış, son kısmını Kemal Tahir tamamlamıştır.

ADRESİM AYAKKABILARIM

Mary Harris Jones

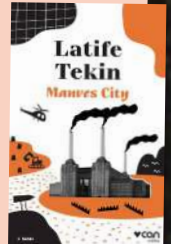
"Sendikalaşma işçinin anaokuludur" diyen ve ABD'de çalışma yasalarının şekillenmesinde büyük rol oynayan Jones Ana'nın kendi yaşamından aktardığı örgütlenme ve mücadele deneyimleri güncel değerini koruyor. "Adresim Ayakkabılarım" 8 saatlik işgünü, ço-

cuk işçiliğinin yasaklanması, insanca yaşamak ve çalışmak için mücadele veren 19 ve 20. yüzyıl işçilerinin nasıl örgütlendiğini, bugün çalışmak istenen haklarımızın nasıl kazanıldığını hatırlatıyor.

MANVES CITY

Latife Tekin

Sürüklenmeyle aynı anda yayımlanan Manves City, yoksullaşan insanların, yok edilen doğanın, katledilen kadınların, kirlenen derelerin, acımasız holdinglerin, günümüz Türkiye'sinin romanı. Latife Tekin, Sürüklenmeyle birbirine el uzatan Manves City'de yepyeni, duru bir dille işsizleri, yoksulları, ağaçları, çocukları; bu büyük yıkıma direnenleri yazıyor.

DİRENEN HALİÇ

Nejat Elibol

Direnen Halic, yazarı da işçi olan bir işçi romanı. Bir zamanlar fabrikalarla çevrili olan Halic'in Alibeyköy ucundaki iki fabrikada yaşanan olayları, sürdürülen uzun direnişi konu alıyor. Direnen Halic, işçi sınıfımızın kimi kazanımlarla, kimi yenilgilerle sonuçlanan daha iyi, yaşanır bir hayat için verdiği uzun mücadelenin belgesel özellikler taşıyan canlı bir kesiti.

BASKILAR SAĞLIK EMEKÇİLERİNİ ÖRGÜTSÜZLÜĞE İTİYOR

AİLE hekimlikleri ve aile sağlığı merkezlerinde (ASM) çalışan sağlık emekçilerinden yüksek vergi kesilmesi, vergideki adaletsizliği tekrar göz önüne serdi. Aile hekimleri ve ASM çalışanları yüzde 35'lik vergi diliminin yüzde 15'e düşürülmesi ve orada sabit tutulması için SES ve TTB ortaklığıyla birlikte her çarşamba günü, tüm illerde aile hekimlikleri önünde basın açıklaması yapılması ve bunun vergideki hak gaspının düzeltilene kadar yapılmasını kararlaştırdı. Bunun üzerine Elazığ SES Şube olarak aile hekimliklerini ziyaret edip bu konuyu anlatmaya başladık.

İlk olarak Yıldız Bağları Aile Hekimliğini ziyaret ettik. Buradaki hekim ve hemşire arkadaşlar, durumdan rahatsızlık duyduğunu ve tepki göstermek istediklerini fakat tepki gösterirlerse Sağlık Müdürlüğü'nün kendileriyle uğraşacağını söyledi. Hekim arkadaş, "Bizden kesilen vergiler, zengin iş adamlarının vergisinden daha fazla. Bu duruma tüm sendikaların bir araya gelip tepki göstermeleri gerekiyor" dedi. Sağlık emekçileri diğer sendikalardan ya da sendikasızsız sağlık emekçileriyle bir birlikteliği sağlayamadığı için ses çıkarmak konusunda inanılmaz kaygı duyuyorlar.

SENDİKALI EMEKÇİLERE BASKI İSTİFAYA ZORLUYOR

İzzet Paşa Aile Hekimliğini ziyarete gittiğimizde vergi kesintisinin ne kadar olduğunu bilmeyen arkadaşların olduğunu gördük. Bu yüzden

sendika olarak iş yerlerine gidip bu konuları tartıştırmak etkili oluyor.

Elazığ'ın ilçesi Karakoçan Aile Hekimliğindeki arkadaşlar ile konuşup orada bu konuya dair basın açıklaması yapmaya karar verdik. Vergi adaletsizliğini uzunca tartıştık. Basın açıklamamızın basında ve sosyal medyada paylaşılacağını söylediğimizde, hekim arkadaşlardan biri "En iyisi ben bu sefer katılmayayım. Müdürlük zaten en ufak şeyde bize kafayı takıp uğraşıyorlar. Şu aralar bunlarla uğraşacak gücü kendimde görmüyorum" dedi. Mahcupluğu yüzünden belli oluyordu. Oradaki hemşire arkadaş da hekim arkadaşını sordum. Herhangi bir sendikaya üye olup olmadığını sordum. Herhangi bir sendikaya üye değildi. Hemşire arkadaş durumu şöyle anlattı: "Ben uzun süre SES'e üyeydim. Yaklaşık 35 yıldır çalışıyorum. SES'e üye olduğum için baskıya maruz kaldım, 'İstifa etmezsen seni de ihraç ederler' dediler. Eşim Eğitim-Sen'e üyeydi ve ihraç olduğu için çalıştığım yerde arkadaşlar bana çok baskı uyguluyorlardı. Dayanamadım ve ben de istifa ettim" dedi. Orada çalışanların ne kadar baskı altında kaldıklarını ve korkunun ne kadar yaygın olduğunu anladım. Hemşire arkadaşta örgütlü olursak, çoğunluk olursak kimsenin bizi korkutamayacağını ve ancak böyle haklarımızı alacağımızı söyledik. Nihayet Karakoçan Devlet Hastanesinde basın açıklaması yaptık. Elazığ'ın Karakoçan ilçesinde SES olarak ilk defa basın açıklaması yapıyorduk. Hasta yakınları, hastalar ve halkın

tepkisi gayet iyiydi.

Ancak yaptığımız iş yeri ziyaretlerinden sağlık emekçilerinin çoğunluğunun sendikadan ne olduğunu, haklarını nasıl savunacaklarını bilemediklerini de gördük. Bazı sağlık emekçilerinin iş yerinde üstleri tarafından baskılanmak istememesi, işlerini kaybetmek korkusuyla sarı sendikal anlayışa sahip sendikalara üye olduklarını öğrendik.

İHTİYAÇ: SÜREKLİ VE İŞ YERİ EKSENLİ BİR ÇALIŞMA

Bunları öğrendikten sonra sendikaya daha fazla iş düşüyor. Bizim tüm iş yerlerini sık sık ziyaret edip yüzümüzü iş yerlerine dönerek "Sendika nedir?" sorusunu tartışmamız gerekiyor. Sendika çalışmalarını yürütürken takvime dayalı bir çalışma yaparsak kısır dönüştürme içinde dönüp dururuz. Keza, sendika iş yeri temsilcisi ve sendika yönetimleri oluşturmak konusunda oldukça sıkıntılar yaşadık bile. O yüzden iş yerlerinin bizim asıl çalışma alanlarımız olduğunu bilmek ve orada düzenli bir çalışma yürütmek gerekir.

Çalışma sorunlarının büyük bölümü, emek ve sermaye çelişkisinin en açık şekilde yaşandığı yerler olan iş yerlerinde yaşanır. Bu sorunların çözülebilemesi ancak iş yerlerinde aynı sorunları yaşayanların birlik olması ile gerçekleşir. Durmadan bıkmadan iş yerlerinde çalışmalarını önemseyip artırmak gerekir.

Derya COŞKUN
Elazığ SES Şubesi Eş Başkanı

DEPREMZEDELER OYLA TEHDİT EDİLDİ

BEN Zehra Deniz, 16 yaşındayım. Deprem bölgesinde yaşıyorum. Tek adam yönetimine son verilmesini istiyorum. Bildiğiniz gibi Malatya'da AKP kazandı. Aslında kazanan kişi, en kötü günümüzde bizi kaderimize terk eden kişiydi. Deprem olduğu günden beri bizi düşünmeyen, bize yardım etmeyen insanlar kazandı. Enkaz altında kalan insanlar ölüme terk edildi. Genel seçim zamanı rüşvetle oy toplayan AKP'li, ona oy vermezsek konteynerin elimizden alınacağı söylemişti. Bir yıldır konteynerde kalıyorum. Gelip "Neye ihtiyacınız var" diye sorulmadı. Konteyner kent cenahı gibi bir yer. Yağmur yağınca su basıyor. Sürekli elektrik kesiliyor. Sürekli bir kaos var. Telefonlar hiç çekmiyor. Ben öğrenciyim, ders çalışabileceğim bir yer yok. Kendime ait bir odam yok. Sorsanız AKP bize konteyner verdi. Verdikleri konteyner hiç güvenli değil. Kamera yok. Her gün 2-3 kadın eşinden şiddet görüyor, polisler müdahale bile etmiyor. Uzaklaştırma kararına rağmen erkekler tutuklanmıyor. Bu koşullarda biz, kadınlar olarak birbirimize destek olmayız. Bizler el ele vererek her şeyin üstünde geliriz.

Zehra Deniz
MALATYA

ANCA BERABER KANCA BERABER

Sorunlarımız ortak ve her sohbetin sonunda 'biz birlikte olduğumuz sürece güçlüyüz' noktasında birleşiyoruz.

YEREL seçim döneminde Ankara'nın Yenimahalle ilçesinde Emek Partisinin belediye başkan adayı olarak çalışma yürüttüm. Çok uzun yıllar tekstilde çalışmış ve emekli olmuş bir kadınıym. Milyonlarca emekli gibi ben de çalışmaya devam ediyorum. Seçim çalışmasında sayısız işçi, emekçi, kadın ve gençle yüz yüze gelme ve sorunlarımızı konuşma fırsatımız oldu. Seçim çalışması yürüttüğümüz süreçte en sık karşılaştığımız durum, işçi ve emekçilerin seçenezsiz olduklarını ifade etmeleriydi. Halkın hiçbir talebine yanıt verilmemesi, artan yoksulluk, kira artışlarına müdahale edilmiyor olması ve kadınların çocuklarını gönderecek kreş bulamıyor olmaları çokça konuştuğumuz konulardı.

Kreş sorunu, yoksulluk ile mücadele eden ve çalışmak zorunda kalan kadınla-

rın en büyük derdi. Yenimahalle'de özel kreşler çok pahalı, emekçilerin ödeme şansı yok. Sayısı yetersiz belediye kreşlerine ise çocuğunuzu torpilsiz göndermeniz imkansız. Sorunlarımız ortak ve her sohbetin sonunda 'biz birlikte olduğumuz sürece güçlüyüz' noktasında birleşiyoruz. Yaşadığımız sorunlara birlikte çözüm aramak ve çocuklarımızın geleceği için yan yana mücadele etmekten başka çaremiz yok. Bizim mücadelemiz aynı zamanda tek adam yönetiminin baskısına, yoksulluğa, kadına şiddete karşı örgütlenme mücadelesidir. Bu mücadeleyi bundan sonra büyüterek güçlendirmek için çalışmaya devam edeceğiz.

Yasemin KÖKTAŞ
Yenimahalle/ANKARA

Nedir bu

kadın dizi

karakterlerinin

çektiği?

Fotoğraf: Kızlık Şerbeti Youtube hesabından ekran görüntüsü

Gözde TÜZER

Nedir bu iktidar destekçisi dizilerdeki kadınların çektiği? Seküler-muhafazakar ayrımı bir yanda, “kuma” olmak öbür yanda ve aşk, ihtiras, intikam... Dizilerdeki kadınlar toplumsal rollerde bir prototip çizmeye çalışırken bu prototipler iktidarın kadınlara dair söylemleriyle neredeyse bire bir uyuyor. Hal böyle olunca, “Kutuplaşmayı anlatacak herhalde” dediğimiz diziler farklı bir konuya evriliyor. En son Kızıllar da (Kızıl Goncalar ve Kızılık Şerbeti) olduğu gibi iktidar ve dini kalıplar kadınları her yandan kuşatıyor.

Kadını sadece ailenin bir üyesi olma haline sürükleyen söylemlerden diziler de nasibini aldı. Örneğin Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “Ülkemizde aile kurumumuza yönelik saldırıların, kadınların haklarını savunmakla hiçbir ilgisinin olmadığını hepimiz farkındayız” sözleriyle dizilerde “aile”nin içine takılan kadınlar daha da “aile” içinde kaldı.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş’ın da “Hayatın her alanında üretkenliği ve duyarlılığı temsil eden kadınlar, sağlıklı ve güçlü bir toplumun teminatıdır” sözleriyle; annelik gibi “kutsal” bir role büründürülen kadın karakterler daha da fazla görünmeye başladı.

Emine Erdoğan’ın “Kadın ruhu, yaşamın hamuruna katıldıkça, kadınların dönüştürücü gücü tarihin akışına yön verdikçe, Türkiye Yüzyılı hedeflerimize kararlılıkla yürüyoruz” demişti mesela. Zaten ayrımcılık tavan yapmışken mutfakla ev işleri arasında sıkışan kadınların hayatlarını gördük dizilerde. Tabii bir taraftan “tarihin akışı”ndaki kadınların, beyliklerin büyümesi için

kuma olmalarını “normal” karşıladık.

Geçtiğimiz yıl Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin’in “Kız okullarını da açabilmeliyiz” açıklamasıyla devam eden tartışmalarla dizilerde kız çocukları evlere hapsoldü, okumak lüks oldu.

KUTUPLAŞMADAN PEMBE DİZİYE

Kızılık Şerbeti de Kızıl Goncalar da benzer hikayelerle başlamıştı aslında. Türkiye’deki seküler-muhafazakar kutuplaşmayı, biri kadın-erkek ilişkileri üzerinden diğeri de tarikatlar-laikler üzerinden anlatacak ama olmadı. Kızılık Şerbeti “Yalan Rüzgarı” gibi bir pembe diziyeye dönerken, Kızıl Goncalar tarikat güzellemesine evrildi. İki dizinin ortak yanı ise kadınların “ortada” kalması oldu.

Kızılık Şerbeti, seküler bir kadının evlenmeden hamile kalması ve muhafazakar bir erkekle evlenip erkeğin ailesinin evinde yaşamasını konu alıyordu. Doğa ve Fatih evlenirken iki yaşam arasındaki fark anlatılıyor, muhafazakar bir kadın zorla evlendiriliyor, camdan atılıyordu. Ceza vermek için yer arayan RTÜK tam bu noktada devreye girmiş ve “kadına şiddet” nedeniyle diziyeye ceza kesmişti.

Dizi gittikçe daha ilginç bir hal almaya başladı. İktidarın “kadın-erkek eşit değildir” söylemleriyle uyum sağlayan dizi, şimdilerde oruç tutanları ayıplayan seküler ve kendi halinde yaşayıp giden muhafazakar kadınlar arasına sıkışmış durumda. Doğa ve Fatih’in hikayesinden artık bir şey çıkma-

TARİHİ DİZİLER: YA KUMASIN YA ŞEYTAN

İZLEYİCİLER tarafından büyük bir hevesle beklenen ve reytinglerde üst sıralara oturan diziler arasında tarihi diziler de yer alıyor. Peki bu dizilerde kadınlar nasıl dersiniz? ATV’de yayınlanan “Kuruluş Osman” Osmanlı Devleti’nin kuruluşunu sağlayan Osman Bey’in hayatını anlatıyor. Dizideki ana kadın karakterler ise Osman Bey’in iki eşi; Orhan Bey’in annesi Malhun Hatun ve Alaaddin Bey’in annesi Bala Hatun. İki eş savaşlarda Osman Bey’e destek oluyor, birbirleriyle çok iyi anlaşiyor ve birbirlerine yoldaş oluyorlar. Elbette geçmişte bunların yaşadığı bir gerçek ancak yine de bugün anlatılırken “kuma”lık kavramının bu kadar normalleştirilmesi ne kadar doğru? Ya da Mecliste yer alan Yeniden Refah Partisi Konya Milletvekili Ali Yüksel’in üç eşinin olması ne kadar normal? Dizi, kadınların ticaret hayatındaki etkilerini göstermekle birlikte İslami öğeleri de fazlasıyla barındırıyor. Diğer iki dizi ise kamu kaynaklarıyla fonlanan TRT’de yayınlanan “Mehmed: Fetihler Sultanı” ve “Selahaddin Eyyubi.” Her iki dizide de kadınlar ya sadık birer eş ya da “şeytanlaştırılmış karakterler.”

yacağını anlayan senaristler şimdiler de Doğa’nın kardeşi Çimen’in Gökhan’la olan ilişkisine sarıldı. Arkadaşlarıyla eğlenen bir genç kadınken imam nikahı ile kuma olup evlenmeyi kabul eden ve tesettüre giren genç bir kadına dönüştü Çimen. Doğa’nın teyzesi Alev ise Fatih’in babasından hamile. Dizinin artık toplumsal prototipleri geçip kadınları ayırttığı ortada. Show TV’de yayınlanan dizi, seküler kadınların “iki yüzlü”, muhafazakar kadınların ise “tevekkül sahibi” olduğunu anlatmaya çalışıyor da denebilir. Oruç tutarken su içen Çimen de bunun göstergelerinden biri.

AYAKLARI ÜZERİNDE DURAN KADINLAR YOK

Kızıl Goncalar ise Now TV’de yayınlanmaya başlamadan tepki çekti. Tarikatlar içindeki ilişkiler, din ve eğitim kavgasıyla başlayan dizi, tarikatların eylemlerine bile konu olmuştu. Ancak yine “Maşallah dediğimiz 3 gün yaşamadı” misali, okumak isteyen bir genç kız tarikat torunu ile evlendirildi. Kısa sürede bu kalıp beğenildi, Cüneyd ve Zeynep için hashtagler açıldı. Halbuki Zeynep okuyacaktı. Annesi onu okutmak için elinden geleni yapsa da bağlı olduğu tarikat buna izin vermiyordu. Senaristler ise Zeynep’i ayakları üzerinde durmak isteyen bir genç kız olarak yanıtmaktansa Cüneyd ile evlenmeyi seçen ve evinin kadını olan bir genç olarak göstermeyi tercih etti. Zaten kaç tane kadın var ki dizilerde kendi ayakları üzerinde durabilen?

ŞAŞIRDIK MI?

Bir taraftan da Yargı var. 3 sezondur adliye, mahkeme, polisiye karakterler izlerken Senarist Sema Ergenekon’un iyi işler yapabileceğini düşünüyorduk ama bu kez öyle olmadı. Yine bir tecavüz, yine bir saldırı, yine bir kadın katliamı... İlk kez tek başına polis olarak sahaya çıkan Tuğçe, bir kadına tecavüz edilmesini engelledi. Sahnede sonunda ise Tuğçe bayılılarak bu erkekler tarafından tecavüze uğradı. Üstelik bu final sahnesi, neredeyse tüm detaylarıyla aktarıldı. Ergenekon’a tepki yağsa da değişen bir şey olmadı. Kaldı ki “Siyah Beyaz Aşk” dizisinde de doktorun bir kadını alıkoymasını ve sonrasında ona tecavüz etmesini yine Ergenekon anlatıyordu.